

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดูแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

วรากรณ์ ใจน้อย
ยุพิน อุ่นแก้ว

๒๙
๙๑๕.๙๓
๒๒๖๙๓
ศูนย์วิทยบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๙๒
๑๔๘๕๒๓ - ๓
๑๗ ๓ ๕๓

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
(ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย)
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒

1915000054

ชื่องานวิจัย : ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อุทยานแห่งชาติภูกระดึง
ชื่อผู้ศึกษา : วรากรณ์ ใจน้อย
ยุพิน อุ่นแก้ว
สาขาวิชา : อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
ปีงบประมาณ : 2552

.....

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 คน โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด อายุระหว่าง 20 – 35 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี นักเรียน / นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อพักผ่อน หย่อนใจมากที่สุด ส่วนใหญ่เดินทางมายังภูกระดึงเป็นครั้งแรก และเดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถยนต์โดยสาร มีรูปแบบการเดินทาง แบบมาพักค้างแรม 2 คืน โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ประมาณ 3,001 บาทขึ้นไป

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึงที่ชื่นชอบหรือสนใจมากที่สุด คือ น้ำตก รองลงมา ได้แก่ หน้าผา ป่าปิด และศาสนสถาน ตามลำดับ กิจกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ กิจกรรมถ่ายภาพ รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเขื่อน้ำตก กิจกรรมเดินป่า / ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ กิจกรรมตุนก / ส่องสัตว์ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมศึกษา / เที่ยวถ้ำ ตามลำดับ

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

Abstract

The objectives of this survey research were to study tourist's traveling and investigate the eco-tourism situation among tourists and the tourists' satisfaction on eco-tourism in Phukradung National Park. The samples consisted of 400 Thai tourists who traveled in Phukradung National Park. Questionnaires were research tools in this study.

The results showed that majority of respondents were female, single, and between 20-35 years old. Most were students, graduated in undergraduate levels and had income at less than 5,000 baht per month. Mostly, the travel purpose was for relaxation. Most respondents came to Phukradung National Park at their first times and stayed at national park for 2 nights. The buses were the most mode of transportation. Most had traveling expenses at approximately more than 3,000 baht.

The most attractive places and activities in Phukradung National Park were waterfalls, followed by cliffs, closed forests and religious places, respectively. For the activities, the most popularity was taking photos, followed by traveling at waterfall, forests and sightseeing natural scenery, to view the sun set and the sun rise, camping, bicycling along the natural routes and education activities, and caves explore, respectively.

The highest overall satisfaction on National Park among respondents was tangible and attractive characteristics, and travel activities and amenities. Moreover, respondents rated their satisfactions on national park administration at high levels.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์จากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ประกอบด้วย

ความอนุเคราะห์จาก อาจารย์สัญญาชัย เกียรติทรงชัย หัวหน้าสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ พร้อมทั้งช่วยแก้ไขส่วนที่บกพร่องต่างๆ ให้ถูกต้อง ซึ่งทำให้คณะผู้ศึกษาได้รับความกระจ่าง ในเรื่องที่ทำการวิจัยมากยิ่งขึ้น คณะผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยงานวิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบแด่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านและหากมีข้อบกพร่องด้วยประการใด ๆ คณะผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เองทุกประการ

นางสาววรากรณ์ ใจน้อย

นางสาวยุพิน อุ่นแก้ว

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(ก)
บทคัดย่อภาษาไทย	(ข)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
คำถามการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	6
ปัจจัยหรือแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ	10
พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	12
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	20
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	27
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	35
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการศึกษา	40
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	40
ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว	44
ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	56
สรุป	56
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	60
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	61
เอกสารอ้างอิง	62
ภาคผนวก	65
ภาคผนวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและสวยงามอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละปีมีรายได้จากการท่องเที่ยวนับแสนล้านบาท และจากการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ เป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว หากการพัฒนาดังกล่าวขาดการจัดการที่ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งมีความอ่อนไหวและเปราะบางมาก หากเกิดการเสื่อมโทรมแล้ว การแก้ไขฟื้นฟูให้กลับมาสู่สภาพเดิมนั้น ย่อมต้องใช้เงินทุนและระยะเวลาในการฟื้นฟูยาวนาน ซึ่งแม้ว่าการท่องเที่ยวจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศมากเพียงใด แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาเช่นกัน และจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้นนี้เอง จึงเกิดกระแสการเรียกร้อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขึ้น จึงทำให้เกิดแนวคิดเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ทั้งนี้เพื่อเป็นทางออกที่ดีที่สุด ที่ทำให้การท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ ที่สามารถใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

จากทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้งทะเล ภูเขา น้ำตก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ได้กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยก็เป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ปีละหลายแสนคนเช่นกัน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดเลยที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม และคงความสมบูรณ์ของธรรมชาติอยู่มาก เนื่องจากจังหวัดเลยมีปัจจัยที่เอื้อต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความโดดเด่นทางสภาพภูมิศาสตร์ ตลอดจนถึงที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือรวมทั้งเป็นเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นอกจากนี้จังหวัดเลย ยังเป็นเมืองที่มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่มีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ความโดดเด่นของสภาพทางธรรมชาติ การมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ภูมิอากาศที่หนาวเย็นคล้ายกับภาคเหนือ จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (สิทธิพร ภิรมย์รัตน์และคณะ, 2542) ซึ่งเมื่อก้าวถึงจังหวัดเลย คงไม่มีใครปฏิเสธว่า เมื่อนึกถึงเมืองเลย ภาพแรกที่จะปรากฏในห้วงคำนึง คือ ภาพขุนเขาที่ทอดตัวอยู่ท่ามกลางทะเลหมอก ตลอดจนสภาพธรรมชาติที่สวยงาม และหนาวเย็นเยือก จนได้สมญานามว่า “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม” (สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ, 2544) จากทรัพยากร

ทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายของจังหวัดเลย ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดเลย คือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งเป็นภูเขายอดตัด เมื่อมองจากด้านบนจะเป็นรูปไบบอนหรือรูปหัวใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากบนยอดภูกระดึง มีทิวทัศน์ที่สวยงามของทุ่งหญ้าป่าสนน้ำตกสวยงามหลายแห่ง และหน้าผาที่สามารถมองออกไปเห็นทิวทัศน์อันกว้างไกล แม้นหนทางชันและยาวไกลจนเป็นที่รำลือถึงความยากลำบาก จะเป็นอุปสรรคขวางกั้น แต่กลับเป็นสิ่งกระตุ้นและท้าทายให้นักท่องเที่ยว มุ่งหน้ามาเพื่อให้ได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้า ฯ คือ ผู้พิชิตภูกระดึง” ดังนั้น เมื่อถึงฤดูกาลการท่องเที่ยวในฤดูหนาวมาถึง จึงมีนักท่องเที่ยวนับหมื่นคน เดินทางขึ้นสู่ยอดภู ฯ แห่งนี้ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ดังจะเห็นได้จาก จำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2547 – 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 52,899 ราย เมื่อเทียบกับ ปี พ.ศ. 2549-2550 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยว 63,361 ราย และปี พ.ศ. 2550-2551 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 64,348 ราย จากตัวเลขสถิติดังกล่าว ทำให้เห็นว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเพิ่มมากขึ้น (สถิตินักท่องเที่ยว, <http://www.citisservice.net/forum/index>)

จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี นอกจากจะทำรายได้ให้กับอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติด้วยเช่นกัน เนื่องจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึงนั้น ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะพักค้างแรมที่ยาวนานในแหล่งท่องเที่ยว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จึงต้องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ทั้งนี้ต้องให้เกิดความสมดุลกับทุกฝ่าย ทั้งสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยว จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ยังไม่มีผลการศึกษาว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึงระดับใด ประกอบกับปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความนิยมและนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก อีกทั้งปัจจุบันได้มีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นทุนก่อให้เกิดการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

3. คำถามการวิจัย

3.1 การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีสภาพเป็นอย่างไร

3.2 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึงใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับใด

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านศรีฐาน หมู่ 1 ต.ศรีฐาน อ. ภูกระดึง จ. เลย

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 64,348 ราย (สถิตินักท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ช่วงเดือนตุลาคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2550 - 2551)

กลุ่มตัวอย่าง : ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 ราย (คำนวณโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน) โดยทำการเก็บข้อมูลช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษา โดยครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ ที่อยู่ปัจจุบัน อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ข้อมูลสภาพการเดินทาง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ประสบการณ์ในการเดินทางมายังภูกระดึง ลักษณะการมาท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในการเดินทางครั้งนี้

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบหรือสนใจ

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง แบ่งออกได้ 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ประกอบด้วย ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว สภาพภูมิอากาศ ความสวยงาม หลากหลายของน้ำตก/ถ้ำ การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระยะทางเดินศึกษาธรรมชาติ สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง มีกิจกรรมหลากหลาย ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น

3.2 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว ราคาบัตรค่าธรรมเนียมขึ้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เวลาเปิด - ปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง) การต้อนรับ อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว การจัดการขยะมูลฝอย ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของอุทยาน ฯ

3.3 ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประกอบด้วย ม้านั่งสำหรับสำหรับนั่งพักผ่อน การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์ การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอน ห้องน้ำ - ห้องสุขารวม การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มบนภูกระดึง การให้บริการของลูกหาบ การบริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

3.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การถ่ายภาพ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวถ้ำ / เที่ยว น้ำตก การศึกษาดูนก / ส่องสัตว์ การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ ชีวจักรยานตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก และอื่น ๆ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้ประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้ว

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ตลอดจนเพื่อการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่น ด้วยความสมัครใจ ตามวัตถุประสงค์ใดก็ได้ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ในที่นี้ คือ การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เช่น ไม่ส่งเสียงดังในเวลา กลางคืน ไม่เด็ดหรือเก็บพืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ภายในอุทยาน ฯ การไม่ทิ้งขยะเคลื่อนกลาด เป็นต้น

สภาพการเดินทาง หมายถึง วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ประสบการณ์ในการเดินทางมายังภูกระดึง ลักษณะการมาท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในการเดินทางครั้งนี้ ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบหรือสนใจ

สภาพกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการถ่ายภาพ กิจกรรมเดินป่า/ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ กิจกรรมเขื่อน้ำตก กิจกรรมดูนก/ส่องสัตว์ กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น-ตก

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงสภาพการเดินทางของนักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

6.2 ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

6.3 นำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อประโยชน์และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการใช้วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. ปัจจัยหรือแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ
3. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1.1 ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของความพึงพอใจ

1.1.1 ความหมายของความพึงพอใจ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายคน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

พรรณพราย ทรัพย์ประภา (2529) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาวะที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเพื่อไปยังจุดหมายปลายทาง (Goal)

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2530) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นความชอบใจพอใจต่อสิ่งนั้น หรือกิจกรรมนั้น ๆ ที่จะผลักดันให้บุคคลบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

บุญทัน ดอกโรส และ เอ็ด สาระภูมิ (2538) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นลักษณะของความรู้สึกที่แสดงออกถึงเป้าหมายที่สำคัญ และเป็นการกระตุ้นให้พนักงานปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายขององค์การ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” ไว้คือ คำว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงพอใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจและ คำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำสองคำมาประสมกัน พึงพอใจ ก็หมายถึง ความชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ

จากความหมาย และแนวความคิดที่เกี่ยวกับความพึงพอใจต่างๆ พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ เป็นความรู้สึกส่วนบุคคลที่เป็นสุข เมื่อได้รับการตอบสนอง เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมนั้น ๆ

1.1.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ทฤษฎีความพอใจ ซึ่ง Shelley (1985: อ้างถึงในพิชญ วงษ์เกษม, 2548) ได้กล่าวว่า คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกทุกชนิดของมนุษย์จะตกอยู่ในกลุ่มความรู้สึกของสองแบบนี้ ความรู้สึกในทางบวก คือ ความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถเกิดความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีกตั้งนั้น จะเห็นว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้ก็มีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ

กำพล ทับทิมไทย (2533) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการพึงพอใจไว้ 2 ประการ

1) ความพึงพอใจ หมายถึง ปราบปรามการณ์ในแง่นามธรรมที่เกี่ยวกับความสบายใจ หรือ ความสุขที่ได้ประสมมา ซึ่งเป็นความพอใจที่จะประเมินไว้ในเรื่องทัศนคติ

2) ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังของบุคคลและสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง

อารี พันธมณี (2538) ได้อธิบายทฤษฎีแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจดังนี้

1) ทฤษฎีความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic Theory) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการความสุขส่วนตัวในเรื่องแรงจูงใจไว้ในสมัยโบราณเชื่อกันว่ามูลเหตุสำคัญของมนุษย์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ก็เพราะใจมนุษย์ต้องการหาความสุขส่วนตัว และพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

2) ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinctual Theory) สัญชาตญาณ เป็นสิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเรียนรู้

3) ทฤษฎีการมีเหตุผล (Cognitive Theory) ทฤษฎีหลักการมีเหตุผลมีผลเป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในการมีเหตุผลที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ เพราะบุคคลทุกคนมักมีความตั้งใจจริง นอกจากนั้น ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า บุคคลมีอิสระที่จะกระทำพฤติกรรมได้อย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่างๆ ได้ มีความรู้ว่าตนต้องทำอะไร ประารถนาสิ่งใดและควรจะต้องตัดสินใจออกในลักษณะใด

4) ทฤษฎีแรงขับ (Drive Theory) โดยปกติแล้วพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ จะมีส่วนสัมพันธ์กับแรงขับภายในของแต่ละบุคคล แรงขับภายในของแต่ละบุคคลนั้นเป็นภาวะความตึงเครียดนั้นออกไป แรงขับจึงมีลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ แรงขับภายในร่างกาย และแรงขับภายนอกร่างกายหรือแรงขับพฤติกรรม เป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการทางด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่สะสมไว้ในแต่ละบุคคล

5) ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Theory of Need Gratification) เป็นทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ซึ่งกล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์นี้มีมากมายหลายอย่างด้วยกันโดยมนุษย์จะมีความต้องการขั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการในขั้นต่ำ ๆ ได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจเสียก่อน Abraham H. Maslow (ประยูร อุดมเสียง, 2541) ได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 มนุษย์เรามีความจำเป็นในขั้นพื้นฐานการดำรงชีวิตขั้นแรก ได้แก่ อากาศหายใจ น้ำอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค มนุษย์จำเป็นต้องได้รับปัจจัยดังกล่าวนี้ให้เพียงพอจึงจะดำรงชีวิตอยู่รอด

ขั้นที่ 2 เมื่อมนุษย์ได้รับการบำบัดหรือสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นต้นเพียงพอแล้ว ก็จะแสวงหาสิ่งอื่นใดในระดับที่สูงขึ้นอีก คือความจำเป็นด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้มีกินมีใช้ มีชีวิตยืนยาวไม่ต้องอดมื้อกินมื้อ มีอาชีพเป็นหลักแหล่งมั่นคง มีรายได้เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ฯลฯ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 มนุษย์จำเป็นต้องได้รับความรักจากพ่อ-แม่ พี่น้อง ญาติมิตร โตขึ้นถึงวัยแต่งงานก็จำเป็นต้องมีคนรักแต่งงาน มีครอบครัว แม้ว่าเมื่ออยู่ในสังคม หรือในหน่วยงานก็ยังคงจำเป็นต้องการมีเพื่อนร่วมงานที่รักใคร่สนิทสนมกัน

ขั้นที่ 4 เมื่อมนุษย์ได้รับการบำบัดความจำเป็นในขั้นใดแล้ว ก็จะก้าวขึ้นขั้นที่สูงขึ้นไป เช่นจากขั้นที่สามก็ขึ้นสู่ขั้นที่สี่ คือ เกียรติยศชื่อเสียง อยากรู้ได้ยศ ได้ตำแหน่งที่สูง ๆ ขึ้นไป ฯลฯ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 เมื่อมนุษย์บรรลุถึงความจำเป็นในขั้นที่สี่แล้ว ก็อยากจะบรรลุขั้นที่สูงขึ้นคือ การบรรลุจุดสุดยอดแห่งตน

ตามทฤษฎีของมาสโลว์นี้ ยังมีทฤษฎีของฮันท์ ลำดับความต้องการ 5 ขั้น แบ่งความต้องการออกเป็นลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความสมดุลทางด้านร่างกาย (Physiological Balance) เป็นลำดับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคการพักผ่อน ฯลฯ เมื่อความต้องการขั้นนี้ได้รับการตอบสนอง จะเกิดความสมดุลขึ้นและคงที่อยู่ในช่วงหนึ่ง หลังจากนั้นความต้องการลำดับขั้นอื่นก็จะตามมา

ขั้นที่ 2 ความปลอดภัย ความมั่นคง ด้านโครงการ (Safety Security Structure) ลำดับความต้อกรขั้นนี้เกี่ยวข้องกับขั้นที่ 1 จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ เป็นความต้องการด้านความปลอดภัย ความมั่นคงในการดำเนินการ ระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานต่างๆ

ขั้นที่ 3 ความสัมพันธ์ ความรัก ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Relation – Ship, Love Identification) เป็นความต้องการที่จะมีลักษณะรักในการทำงานเพื่อผู้อื่น ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม เข้าสังคม เป็นที่ยกย่องนับถือ และยอมรับจากผู้อื่น

ขั้นที่ 4 ความเชื่อมั่น ความสำนึกได้ อำนาจ ความเป็นที่นับถือ ความเป็นที่ยกย่องสรรเสริญ (Confidence ,Recognition, Power Esteem) แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1) ความต้องการในส่วนของตนเอง คืออำนาจมีความเชื่อมั่นในความสามารถและความเป็นอิสระ
- (2) ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับความสำคัญ เป็นเรื่องของเกียรติฐานะและชื่อเสียง

ขั้นที่ 5 ความบรรลุสมปรารถนาทุกประการ ความเป็ตัวของตัวเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Self– fulfillment, Autonomy, Creativity) เป็นความต้องการเชิงอุดมคติ เป็นความคิดฝันอันสวยงาม ซึ่งจะมีสูงกว่าวัยหนุ่มสาว

1.1.3 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจเป็นการวัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะหนึ่ง ลักษณะใด ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2524) ได้กล่าวว่าเทคนิคของ Likert สามารถนำมาวัดทัศนคติได้เกือบทุกเรื่องและให้ค่าเที่ยงตรงสูง และสามารถกระทำได้หลายวิธีในการเลือกวิธีใดก็ต้อคำนึงถึงเรื่องที่จะศึกษาว่าวิธีใดจะถูกต้องและเหมาะสมมากที่สุด วิธีการโดยทั่วไป มีดังนี้

1) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยขอร้องให้ผู้ที่เราต้องการแสดงความคิดเห็นในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามที่ถามจะถามเกี่ยวกับเรื่องการบริการ ความสัมพันธ์ หรืออื่นๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไป

2) วัดโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีนี้จะต้องใช้เทคนิคและการวางอุบายอย่างมากมิฉะนั้นจะได้คำตอบซึ่งมีความไม่เที่ยงตรงหรือไม่มีผล

3) การสังเกต วิธีนี้ไม่ค่อยแพร่หลายและไม่สามารถทำได้ในองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติงานมาก ๆ คงทำได้ในองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติงานไม่มากนัก ซึ่งวิธีนี้ผู้สังเกตต้องใช้เวลาและความถี่ในการสังเกตอย่างทั่วถึง

โยธิน ศันสนยุทธ (2530) ได้กล่าวถึง วิธีการวัด คือ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต วิธีการใดก็ได้ในการวัดความพึงพอใจนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควร เนื่องจากความพึงพอใจเป็นเรื่องของจิตใจและการวัดจะต้องอาศัยข้อมูลหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เพราะความพึงพอใจของแต่ละคน ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสถานภาพของแต่ละบุคคล ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่งในการวัดความพึงพอใจ และได้ให้ทรรศนะว่าความพึงพอใจหรือทัศนคติหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถวัดทัศนคติได้โดยทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ได้โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็จะมีขอบเขตจำกัด อาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดจากบุคคลเหล่านั้น โดยแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนนั้นย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดทั่วไป เทคนิคของ Likert สามารถนำมาใช้ในสภาพการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

2. ปัจจัยหรือแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

อารี พันธมณี (2538) ได้กล่าวที่มาของแรงจูงใจได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) แรงจูงใจทางสรีระวิทยา (Physiological Motivation) แรงจูงใจในด้านนี้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย เพื่อให้บุคคลมีชีวิตรอดอยู่ได้ เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของมนุษย์ ได้แก่ ต้องการอาหาร พักผ่อน และปราศจากโรค เป็นต้น เราสามารถวัดระดับของความต้องการทางสรีระได้จากการสังเกตพฤติกรรม การกระทำของคนเรา คือ จากความมากน้อยของการกระทำ การเลือกกระทำ (เลือกสิ่งใดแสดงว่าต้องการสิ่งนั้นมาก) การโต้ตอบต่อสิ่งที่ขัดขวาง

2) แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motivation) มีความสำคัญน้อยกว่าแรงจูงใจทางด้านสรีระวิทยา เพราะจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่า แต่จะช่วยคนเราทางด้านจิตใจ ทำให้มีสุขภาพจิตดีและสดชื่น แรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมความต้องการความรัก และความเอาใจใส่ใกล้ชิดจากผู้อื่น

3) แรงจูงใจทางสังคม หรือแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Social Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้มีจุดเริ่มต้น ส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคลและเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา

โยธิน ศันสนยุทธ (2530) ได้ให้ความเห็นว่าคนที่มียุ่่มากขึ้นจะมีความพึงพอใจต่องานมากขึ้น เพราะมีการปรับตัวได้ดีกว่าคนที่มียุ่่น้อย ส่วนคนที่มียุ่่น้อยมีความคาดหวังสูงต่อการได้ผลตอบแทนสูง เมื่อทำงานครั้งแรก ๆ จะไม่ค่อยพึงพอใจ ความพึงพอใจจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมียุ่่มากขึ้นและเมื่อถึงจุด ๆ หนึ่ง ความพึงพอใจก็เริ่มลดลง เมื่อพิจารณาโดยสรุป จะพบว่าทฤษฎีแรงจูงใจเหล่านี้ ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของความพึงพอใจได้ดีกว่า เมื่อคนได้รับในสิ่งที่เขา

ต้องการ เขาก็จะมีความพอใจ แต่หากเขาไม่ได้ในสิ่งที่เขาพอใจก็จะเกิดความไม่พอใจ การศึกษากระทำโดยสร้างแบบสอบถามความต้องการของมนุษย์ และได้รับสิ่งตอบสนองในสิ่งเหล่านี้มากนักน้อยเพียงใดสิ่งจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุหรือสภาวะใด ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยโน้มน้าวจิตใจทำให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หรือกล่าวอีกอย่างคือ เครื่องล่อใจ นั่นเอง

วัลยา บุตรดี (2533) ได้กล่าวถึง สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นเพื่อให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material Inducement) สิ่งเหล่านี้ได้แก่ เงินทองสิ่งของ หรือสภาพทางกายภาพที่มีให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งจูงใจที่ไม่มีใช้วัตถุ (Personal Non - Material Opportunities) เช่น อำนาจ เกียรติภูมิ การใช้สิทธิพิเศษมากกว่าคนอื่น

2) สภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา (Desirable Physical Condition) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงาน ความพร้อมของเครื่องมือ

3) ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal Benefactions) หมายถึง การสนองความต้องการในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ การได้แสดงความภาคภูมิใจต่อองค์กรของตน

4) ความดึงดูดทางสังคม (Associational) หมายถึง การมีความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน การอยู่ร่วมกัน ความมั่นคงทางสังคม จะเป็นหลักประกันในการทำงาน

5) การปรับทัศนคติและสภาพของงานให้เหมาะสมกับบุคคล (Adaptation of Conditions to Habitual Method and Attitudes) คือ การปรับปรุงตำแหน่งความเหมาะสมให้สอดคล้องกันระหว่างงานกับคน

6) โอกาสในการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Opportunity of Enlarged Participation) คือ เปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมในการทำงานจะทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในหน่วยงาน จะทำให้บุคคลมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

ฉกาจ สุธรรมจรรยา (2538) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ความต้องการและแรงจูงใจจะเป็นตัวกำหนดหรือควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกเป็นกิจกรรมต่างๆ ของการทำงาน เมื่อความต้องการผลักดันหรือได้รับแรงจูงใจ จนได้รับการตอบสนองตามเป้าหมายบุคคลจะเกิดความพึงพอใจความพึงพอใจในงานของบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารองค์กรสามารถสร้างหรือควบคุมให้บังเกิดแก่บุคคลในองค์กรได้ โดยผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้ให้การตอบสนองความต้องการของบุคคล จำเป็นต้องมีการเลือกให้ผลประโยชน์ในสิ่งที่ผู้ปฏิบัติมุ่งหวังหรืออยากได้ หากผู้บริหารสามารถให้ได้อย่างถูกต้องตรงตามแรงจูงใจอยากได้ พฤติกรรมของบุคคลในองค์กรก็แสดงออกในทางบวก แต่อย่างไรก็ตามการจูงใจมิใช่สิ่งที่จะกระทำได้ง่าย ๆ จะต้องใช้วิธีการหลายๆ อย่าง และต้องมีการวิเคราะห์ส่วนประกอบและปัจจัยต่างๆ ที่จะหาช่องทางวิธีการจูงใจให้บัง

เกิดผล เช่น การสนองความต้องการทางด้านร่างกายโดยจ่ายผลตอบแทนในรูปตัวเงิน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถจับจ่ายใช้สอยเพื่อความต้องการในเบื้องต้นแรกขั้นต่อมาจัดให้มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน (job - continuity) เพื่อการสนองความต้องการพื้นฐานในระยะยาว การให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน ให้เขารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และได้รับความอบอุ่นจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในระยะเวลาพอสมควร ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีความรู้สึกร่วมมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือแสดงว่าผู้บริหารยอมรับในความสามารถ บุคคลในองค์กรก็จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

3. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

3.1 ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

Moutinho (อ้างถึงใน ชมพูนุท โมราชาติ, 2548 หน้า 30) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ว่าหมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยว (Tourism Product) โดยเริ่มจากการค้นหา (Searching) การซื้อ (Purchasing) การใช้ (Using) การประเมิน (Evaluating) และการดำเนินการ (Disposing) เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น การบริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน โดยคาดหวังว่าสิ่งเหล่านั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้

3.2 ความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตลาดเป้าหมายเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้ตอบสนองต่อความต้องการในการบริโภคสินค้าทางการท่องเที่ยว (Tourism Product) ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุด

ชมพูนุท โมราชาติ (2548: 42) ได้สรุปความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อผู้ประกอบการและผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) ความสำคัญต่อผู้ประกอบการหรือผู้บริหารกิจการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จะช่วยให้ผู้บริหารกิจการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างความเป็นเลิศในการดำเนินการบริการด้วยคุณภาพของการบริการที่ยอดเยี่ยมได้ คือ

(1) ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงความต้องการหรือความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวข้องกับบริการต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ถูกต้องเหมาะสมในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการ

(2) ทำให้เห็นความสำคัญของบุคลากรหรือผู้ที่ปฏิบัติงานบริการซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่จะดึงนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการประเภทต่าง ๆ ขององค์กรธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในการให้บริการอย่างทั่วถึง ทั้งด้านความรู้และทักษะการบริการที่มีคุณภาพ

(3) ทำให้รู้จักนากลยุทธ์และเทคนิคการบริการต่าง ๆ ที่มีคุณภาพมาใช้ในกระบวนการบริการ โดยมุ่งเน้นคุณภาพของการให้บริการ การสร้างเอกลักษณ์ในการบริการที่ประทับใจ การบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีการบริการที่ทันสมัย

(4) ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาข้อบกพร่อง และแนวโน้มของการบริการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและกำหนดทิศทางการบริการที่ตลาดการท่องเที่ยวต้องการได้ โดยการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและให้ความสำคัญกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว

2) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว บุคลากรที่ปฏิบัติงานบริการเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการบริการ โดยเฉพาะผู้ให้บริการที่ต้องเผชิญหน้ากับนักท่องเที่ยว (Face – to – Face interaction) เนื่องจากเป็นบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้บริการหรือลูกค้าโดยตรง เริ่มตั้งแต่การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาติดต่อจนกระทั่งลาจากบุคคลนั้นเมื่อบริการต่าง ๆ สิ้นสุดลง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานบริการนักท่องเที่ยวตระหนักถึงการปฏิบัติตนต่อนักท่องเที่ยวด้วยจิตสำนึกของการให้บริการเต็มเปี่ยม และรู้จักเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีคุณภาพอันจะนำไปสู่การเป็นนักบริการระดับมืออาชีพ (Service Professional) ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) ทำให้เกิดการรับรู้เป้าหมายของการบริการที่ถูกต้อง โดยมุ่งเน้นที่ตัวนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางของการให้บริการ ด้วยการกระทำเพื่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการพึงพอใจเป็นสำคัญ

(2) ทำให้เข้าใจและยอมรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายทั้งในด้านความต้องการ ความคาดหวัง และการแสดงออกต่อการให้บริการ อันเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้การวางแผนและปฏิบัติงานบริการสามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

(3) ทำให้ตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมของการบริการที่ผู้ให้บริการพึงปฏิบัติ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์เบื้องต้นของการให้บริการ โดยเฉพาะจะต้องคำนึงถึง

บุคลิกภาพ และการแสดงออกด้วยอัธยาศัยไมตรีที่จริงใจ จึงจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจและติดใจในการบริการที่ได้รับ

(4) ทำให้รู้จักวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวและคุณลักษณะของการบริการที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวรวมทั้งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาและจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะในการแก้ปัญหา เพื่อมิให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่พอใจในบริการที่ได้รับ

3.3 ประเภทและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

Cohen (1972: อ้างถึงใน สุรรัตน์ เตชาทวีวรรณ, 2544) ได้นำแนวคิดด้านลักษณะร่วมทางพฤติกรรมและบทบาททางสังคมมาจัดประเภทของนักท่องเที่ยวเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นกลุ่ม (Organized Mass Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ซื้อรายการนำเที่ยวกับบริษัทจัดนำเที่ยวที่ได้เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง ที่พัก มื้ออาหาร สถานที่ท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวไว้เรียบร้อยแล้ว โดยนักท่องเที่ยวไม่ต้องวางแผนการเดินทาง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความต้องการพักผ่อน ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน และความแปลกใหม่โดยไม่ได้คาดหวังที่จะได้รับความรู้ ทำความคุ้นเคย หรือทำความเข้าใจกับคนและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นกลุ่มอิสระหรือปัจเจกกลุ่ม (Individual Mass Tourism) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางชำนาญและสามารถเดินทางเอง โดยไม่มีผู้นำเที่ยวคอยดูแล แต่ยังคงให้บริการจัดนำเที่ยวตามแผนการเดินทางหรือตามความประสงค์ของตน นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความต้องการคล้ายกับกลุ่มแรก คือ ต้องการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีชื่อเสียง สวยงาม สะดวกสบาย และต้องการที่จะพักผ่อนได้รับความสนุกสนานจากการเดินทางเท่านั้น

นักสำรวจ (Explorer) เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวสองกลุ่มแรก คือ หลีกเลียงเส้นทาง สถานที่ และกิจกรรมของนักท่องเที่ยวทั่วไป นิยมแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางใหม่ด้วยตนเอง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่คาดหวังที่จะได้รับความสะดวกสบายหรือความสนุกสนานแต่ต้องการที่บรรลุความมุ่งมั่นของตน (Self - Actualization) จึงพอใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและเปิดใจกว้างสำหรับประสบการณ์ใหม่

นักเดินทางอาสาสมัคร (Drifter) นักเดินทางกลุ่มนี้มีพฤติกรรมคล้ายกับนักสำรวจ คือ เดินทางโดยลำพัง ไม่ซื้อรายการนำเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยว ไม่สนใจไปสถานที่ที่มีชื่อเสียงและหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวทั่วไปนิยมไม่เดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ในฐานะของนักท่องเที่ยวแต่ไปในฐานะเช่นเดียวกับคนท้องถิ่น นักเดินทางอาสาสมัครมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากนักสำรวจ คือ นักเดินทางอาสาสมัครไม่เพียงแต่ศึกษาและเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น แต่รวมไปถึงใช้ชีวิตความเป็นอยู่เช่นเดียวกับคนท้องถิ่น หรือคนใน

สังคมนั้น เพราะต้องการแสวงหาความหมายและคุณค่าของชีวิตและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมท้องถิ่น พวกอาสาสมัครกลุ่มนี้ ได้แก่ นักสอนศาสนา หมอ ครูที่เข้าไปอยู่สังคมใหม่เพื่อทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมนั้น

จากแนวความคิดของ Cohen ที่กล่าวมาข้างต้น Phillip Pearce (1982: อ้างถึงใน สุวีริรัตน์ เตชาทวิวรรณ, 2544) ได้ใช้แนวคิดมาประยุกต์และศึกษาเพิ่มเติมและนำผลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มประเภทของนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมต่าง ๆ กันได้ 15 ประเภท ดังนี้

1) นักท่องเที่ยว (Tourist) มีพฤติกรรมที่เด่นชัด คือ ชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับพักอยู่ในสถานที่แต่ละแห่งในระยะเวลาสั้น ไม่สนใจที่จะเข้าไปสัมผัสหรือศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง นิยมถ่ายรูปและซื้อของที่ระลึก

2) นักเดินทาง (Traveler) นักเดินทางจะสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง พักตามสถานที่ต่าง ๆ ในช่วงเวลาสั้น และนิยมทดลองรับประทานอาหารพื้นเมือง

3) นักท่องเที่ยวที่เดินทางในวันหยุด (Holiday maker) เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความแปลกแยกจากสังคม ซึ่งมักมาจากสังคมเมืองหรือสังคมที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีอายุ จึงมักแสวงหาสิ่งที่สังคมของตนไม่มี นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สามารถถือถือเศรษฐกิจของสังคมที่ตนไปเยือนเนื่องจากมีความสามารถในการจับจ่ายสูง นิยมไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ซื้อของที่ระลึกและถ่ายรูป

4) นักท่องเที่ยวที่มีฐานะทางสังคมระดับสูง (Jet - setter) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ นิยมไปสถานที่ที่มีชื่อเสียงและหรูหรา ฟุ่มเฟือย มีความระมัดระวังและกังวลกับสถานภาพทางสังคมของตน แสวงหาความพึงพอใจทางด้านอารมณ์ (Sensual pleasure) เช่น พอใจกับการรับประทานอาหารระดับดี หูรหฺรและเกินความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต สماعคมกับคนที่มีสังคมระดับเดียวกัน

5) นักธุรกิจ (Business man) นักธุรกิจจะระมัดระวังสถานภาพทางสังคมของตน สماعคมกับคนที่อยู่ระดับและอาชีพใกล้เคียงกัน ไม่ชอบถ่ายรูป แต่มีส่วนช่วยถือถือเศรษฐกิจของสังคมที่เยี่ยมเยียนเพราะมีความสามารถในการจับจ่ายสูงและนิยมชีวิตที่สะดวกและหรูหรา

6) ผู้อพยพ (Migrant) สماعคมกับคนในระดับเดียวกัน ไม่ใช่ชีวิตอย่างหรูหรา ฟุ่มเฟือย มีปัญหาเรื่องภาษาและไม่เข้าใจคนท้องถิ่นแต่ไม่เอาเปรียบคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

7) นักอนุรักษ์ (Conversationalist) เดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีความสนใจสภาพสิ่งแวดล้อมและชอบถ่ายรูปแต่ไม่ซื้อของที่ระลึก ไม่เอาเปรียบคนท้องถิ่น

- 8) นักสำรวจ (Explorer) สำรวจและเยี่ยมชมสถานที่ด้วยตนเอง ไม่กลัวที่จะเสี่ยงอันตรายจากสภาพแวดล้อมและสังคมที่ไปเยือน ไม่ซื้อของที่ระลึก
- 9) นักสอนศาสนา (Missionary) ไม่ใช่ชีวิตอย่างหรูหราฟุ่มเฟือย ไม่แสวงหาความสุขทางโลก เดินทางเพื่อแสวงหาความหมายของชีวิตและสังเกตสังคมที่ไปเยือนด้วยความสนใจ ไม่ซื้อของที่ระลึก
- 10) นักเรียนต่างชาติ (Overseas student) สังเกตสังคมที่ไปเยือนด้วยความสนใจและไม่เอาเปรียบท้องถิ่น ชอบทดลองอาหารท้องถิ่น ชอบถ่ายรูป แต่ไม่ซื้อของที่ระลึก
- 11) นักมานุษยวิทยา (Anthropologist) สังเกตสังคมที่ไปเยือนอย่างสนใจสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง สนใจสภาพแวดล้อมและชอบถ่ายรูปแต่ไม่ซื้อของที่ระลึก
- 12) บุปผาชน (Hippie) นักเดินทางประเภทนี้ต่อต้านวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง ไม่ใช่ชีวิตหรูหรา ฟุ่มเฟือย ไม่สนใจสถานภาพทางสังคม ไม่ชอบถ่ายรูปและไม่ซื้อของที่ระลึกจึงไม่ได้ก่ออุตสาหกรรมของสังคมที่ไปเยือน
- 13) นักกีฬาต่างชาติ (International Athlete) ไม่มีความรู้สึกแปลกแยกจากสังคมของตนและเดินทางเพื่อแสวงหาความหมายของชีวิต ไม่เอาเปรียบคนอื่นท้องถิ่น แต่ไม่ได้พยายามที่จะทำความเข้าใจคนท้องถิ่น ชอบสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- 14) นักข่าวต่างชาติ (Overseas Journalist) สังเกตสังคมที่ไปเยือนด้วยความสนใจ ชอบสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ด้วยตนเองและชมสถานที่ที่มีชื่อเสียง ชอบถ่ายรูปและชอบทำกิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย
- 15) นักแสวงบุญ (Religious Pilgrim) ไม่สนใจสถานภาพทางสังคม ไม่ใช่ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย เดินทางเพื่อแสวงหาความหมายของชีวิต ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว ไม่ซื้อของที่ระลึก

3.4 ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ทำให้การเดินทาง ตลอดจนการเลือกซื้อรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างกัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

3.4.1 ปัจจัยภายใน (Personal factors/Internal variables) ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ และการจูงใจ วิธีทำให้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวทราบถึงความจำเป็นของตนเอง คือ การให้การจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจ (Motive) จะเป็นตัวกระตุ้นหรือผลักดันให้ลูกค้าแสวงหาเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ตนเอง โซโลมอน (Solomon 1996:126 อ้างถึงใน สุรรัตน์ เตชาทวีวรรณ, 2544) กล่าวว่า การจูงใจเป็นกระบวนการ เป็นต้นเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ การจูงใจจะเกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการหรือความจำเป็นซึ่งจะทำ

ให้ผู้บริโภคปรารถนาที่จะตอบสนองความต้องการนั้นให้ได้รับความพอใจ ส่วนแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ และกระตุ้นให้คนอยากเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ได้แก่

3.4.1.1 แรงจูงใจทางด้านกายภาพและจิตใจ ได้แก่ ความต้องการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงงานจำเจและความยุ่งยากต่าง ๆ ไปหามุมสงบ เพื่อรักษาสุขภาพ อาบน้ำแร่ รักษาโรคตามคำแนะนำของแพทย์ เล่นกีฬา วายน้ำ เล่นสกี เล่นเรือใบ ตกปลา การเที่ยวชมธรรมชาติ การซื้อของ การท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความเพลิดเพลิน และได้พักผ่อนจิตใจของตนเองด้วย เช่น การไปทัวร์ “สมาธิ” (Meditation Tour)

3.4.1.2 แรงจูงใจทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษา (Cultural / Personal Education Motives) เป็นแรงจูงใจในด้านความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้จักผู้คน สถานที่และประเทศที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน สนใจอยากรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ศิลปะพื้นบ้าน เทศกาล สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทางธรรมชาติ และเพื่อศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจว่าเชื้อชาติอื่น ๆ มีความเป็นอยู่อย่างไร ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco - Tourism) อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

3.4.1.3 แรงจูงใจทางด้านสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Social / Interpersonal / Ethnic Motives) ได้แก่ การไปพบปะ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน เยี่ยมสถานที่เกิด ไปเป็นเพื่อนผู้อื่น การได้พบหรือรู้จักกับมิตรใหม่ ซึ่งอาจจะต่างเชื้อชาติ ศาสนากับตน เป็นการแสวงหามิตรภาพ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยเป็นการชั่วคราว

3.4.1.4 แรงจูงใจด้านการบันเทิงและสิ่งเพลิดเพลิน (Entertainment / Amusement / Pleasure / Pastime Motives) ได้แก่ การไปเที่ยวชมสวนสนุก (Theme parks) สถานที่บันเทิงต่าง ๆ การได้ดูกีฬาและกิจกรรมบันเทิง ซึ่งให้ความเพลิดเพลิน เช่น ขบวนพาเหรดรถบุปผาชาติ การแสดงแสง เสียง การแสดงแข่งรถ การได้ไปเที่ยวซื้อของยามว่าง การแสวงหาสิ่งเพลิดเพลินของแต่ละบุคคลมีลักษณะหลากหลาย การได้ดูชมธรรมชาติ ชีวิตสัตว์ยังเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมาก การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ดี จะเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวยังคงมาเที่ยวต่อไป และถือว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืน

การเดินทางท่องเที่ยว อาจไม่ได้เกิดขึ้นเพราะแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากแรงจูงใจหลายอย่างผสมผสานกันไป เช่น การไปศึกษาหาความรู้และมีโอกาสได้รักษาสุขภาพในเวลาเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่มีแรงจูงใจใดเป็นแรงกระตุ้นที่เด่นชัดที่สุด

การรับรู้ (Perception) กระบวนการการรับรู้และความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อโลกที่อาศัยอยู่ขึ้นกับปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเชื่อ ประสบการณ์ อารมณ์ ฯลฯ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นที่มากกระทบประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การได้กลิ่น การได้ยิน การได้เห็น การได้รู้สึก และการได้รสชาติ ฉะนั้น การโฆษณาในธุรกิจท่องเที่ยว จึงต้องพยายามสร้างให้เกิดความรู้ทางด้านอารมณ์ และความน่าเชื่อถือ

การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ/หรือ ความเข้าใจอันเป็นผลจากประสบการณ์ผ่านมาของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ของบุคคลเกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดและเกิดการตอบสนอง (Response) ตามทฤษฎีสิ่งกระตุ้น – ตอบสนอง

บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพเป็นลักษณะเด่นของแต่ละบุคคล เกิดจากความรู้สึกนึกคิด ความรับผิดชอบ ความต้องการภายใน การจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ของบุคคล และแสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตน ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง นักท่องเที่ยวมีบุคลิกภาพแตกต่างกันตามเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและสังคม ดังนั้น การเรียนรู้ และเข้าใจบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความเข้าใจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยเฉพาะพฤติกรรมการเดินทางและการบริโภค เช่น นักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน ชอบความสะดวกสบาย ทันสมัยและถูกต้องรอบคอบ (มีการประกันทุกอย่าง) นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นรักความสะอาด และความเป็นระเบียบ มีวินัยในการท่องเที่ยว

รูปแบบการดำรงชีวิต (Life style) รูปแบบการดำรงชีวิตขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ชั้นของสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคล การเลือกบริโภคหรือเลือกซื้อสินค้าและบริการ ขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น คนสมถะจะบริโภคสินค้าที่จำเป็น อ่านหนังสือ แต่คนชอบเที่ยวกลางคืนจะชอบการพักผ่อนหย่อนใจ เที่ยวเตร่ รับประทานอาหารนอกบ้าน ดูภาพยนตร์ รูปแบบการดำรงชีวิตขึ้นอยู่กับความสนใจ ทักษะ และความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self concept) หมายถึง ความคิดหรือความเข้าใจที่เกิดขึ้นภายในของบุคคลพร้อมกับการรับรู้ (Perception) ประกอบด้วย

1) แนวคิดของตนเองที่แท้จริง (Real self) มีความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงว่ามีนิสัย ความชอบ อย่างไร เช่น ชอบเดินทางท่องเที่ยวเพราะคิดว่าได้พักผ่อน ได้รับความรู้ คลายเครียด

2) แนวคิดของตนเองในอุดมคติ (Ideal self concept) เป็นความนึกคิดที่บุคคลใฝ่ฝันอยากให้เป็นเช่นนั้น หรือมีผู้เข้าใจว่า ตนเองเป็นเช่นนั้น และแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิดของตนเองในอุดมคติ เช่น การไปท่องเที่ยวต่างประเทศทุกปี เพราะคิดว่าเป็นที่ยอมรับของสังคม

3) แนวคิดของตนเองที่คิดว่า บุคคลอื่นมองตนเองอย่างแท้จริง (Reference-group self Concept) เป็นภาพที่บุคคลคิดเห็นว่าบุคคลอื่นมองตนเองที่แท้จริงว่าเป็นเช่นไร เช่น คิดว่าคนอื่น มองตนเองท่องเที่ยวเพราะต้องการพักผ่อน

4) แนวคิดของตนเองที่ต้องการให้บุคคลอื่นคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self - image concept) เป็นภาพที่บุคคลต้องการให้คนอื่นคิดถึงเขาในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น ต้องการให้คนอื่นมองว่าการเดินทางท่องเที่ยว ทำให้บุคคลเป็นที่ยอมรับในสังคม

จากแนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผลต่อการตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยว และต้องการสร้างความประทับใจให้แก่บุคคลใกล้ชิดด้วย

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางสม่ำเสมอ หรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติเป็นพลังที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการรับรู้และพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวโดยพยายามกลั่นกรองสิ่งที่ตนเองคิดว่าดี ไม่ขัดแย้งกับทัศนคติที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากกลุ่มอ้างอิงอื่น ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน กลุ่มสังคม ฯลฯ

3.4.2 ปัจจัยภายนอก (Interpersonal factors / External variables) ได้แก่

3.4.2.1 วัฒนธรรมและวัฒนธรรมย่อย (Culture and Subculture)

วัฒนธรรมเป็นเครื่องผูกพันบุคคลในสังคมเดียวกัน วัฒนธรรมแสดงออกมาในรูปความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) ทัศนคติ (Attitudes) อุปนิสัย (Habits) ประเพณี (Tradition) ขนบธรรมเนียมและพฤติกรรมของบุคคล วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น วัฒนธรรมพื้นฐาน เป็นตัวหล่อหลอมลักษณะนิสัยและความคิดของคน เช่น วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ต้องการวันหยุดพักผ่อน ความสะดวกสบาย ฯลฯ วัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นลักษณะของกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มมีรากฐานมาจากเชื้อชาติ ศาสนา ถิ่นที่อยู่ทางภูมิศาสตร์ที่ต่างกัน ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมย่อยเดียวกัน ย่อมมีความต้องการและพฤติกรรมการท่องเที่ยวคล้าย ๆ กัน วัฒนธรรมย่อยแบ่งออกเป็น 1) กลุ่มเชื้อชาติ แต่ละกลุ่มเชื้อชาติจะมีรสนิยม ความชอบ กิจกรรม และการบริโภคการท่องเที่ยวต่างกัน คนไทยชอบซื้อของจากแหล่งท่องเที่ยว แต่คนอเมริกันชอบสถานที่ท่องเที่ยวแปลกใหม่ 2) กลุ่มศาสนา 3) กลุ่มสีผิว เช่น ผิวดำ ผิวขาว ผิวเหลือง ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบวัฒนธรรม และทัศนคติที่แตกต่างกันมาก 4) พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทำให้ลักษณะการดำรงชีวิตต่างกัน เช่น ชาวญี่ปุ่นสูบบุหรี่และตราครุฑทำงานหนัก แต่คนไทยนิยมการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่า เป็นต้น

3.4.2.2 ชั้นของสังคม (Social classes) เป็นการจัดลำดับบุคคลในสังคมออกเป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จากระดับสูงไประดับต่ำ สิ่งที่น่านำมาใช้ในการแบ่งชั้นของสังคม คือ อาชีพ ฐานะ รายได้ ชาตินักกำเนิด สถานที่พำนัก ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และบุคลิกลักษณะของบุคคล

3.4.2.3 กลุ่มอ้างอิง (Reference groups) เป็นกลุ่มที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทศนคติ ความชอบ ความไม่ชอบ และค่านิยมของบุคคลในกลุ่มอ้างอิง กลุ่มอ้างอิงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) ได้แก่ เพื่อนสนิท ครอบครัว และกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Groups) ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ร่วมวิชาชีพ ร่วมสถาบัน ร่วมองค์กรและบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม กลุ่มอ้างอิง จะมีอิทธิพลต่อบุคคลมากในด้านการเลือกพฤติกรรม การดำเนินชีวิต เพราะจะให้นแนวความคิด ซึ่งทำให้บุคคลคล้อยตามได้ เพื่อให้ได้การยอมรับจากกลุ่ม จึงทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน เมื่อนักท่องเที่ยวกลับมาจากการท่องเที่ยวพร้อมกับความสดชื่นแจ่มใส มีของที่ระลึกและภาพถ่ายที่สวยงามกลับมาให้เพื่อน ๆ ดู ก็จะมีความรู้สึก “มีหน้าตา” ได้รับการยกย่องชมเชย (Esteem) นักท่องเที่ยวก็จะภูมิใจมากที่ได้ทำในสิ่งที่คนอื่นไม่เคยทำมาก่อน นับว่ากลุ่มอ้างอิงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อจิตใจมาก

3.4.2.4 ผู้นำความคิดเห็น (Opinion leaders) เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้มีอำนาจ และความคิดเห็นของเขามักเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม มักจะเป็นผู้รู้ช่องทางข้อมูลมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ เช่น รู้เรื่องชมรมดำน้ำ ตกปลา ดูนก รู้ว่าควรดูนกอะไร ที่ไหน และกิจกรรมที่ควรดูหรือเตรียมตัวมีอะไรบ้าง ผู้นำกลุ่มนี้กระตือรือร้นที่จะหาข้อมูลพิเศษให้กว้างออกไปเรื่อย ๆ จนเป็นผู้รู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

3.4.2.5 ครอบครัว (The family) คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกันทางกำเนิด โดยการแต่งงานกัน หรือโดยการรับอุปการะเข้ามาใช้ชีวิตในครอบครัวเดียวกัน ค่านิยมและทัศนคติของบุคคลจะได้รับมาจากครอบครัวมากที่สุด ความคิดจะถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่เด็ก ลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตต่างกัน พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของครอบครัวจะแตกต่างกันตามลำดับของวัฏจักรชีวิตครอบครัว

4. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไทยอย่างมหาศาล สามารถนำรายได้เหล่านี้ไปพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาสังคมให้อยู่ดีกินดี ซึ่งความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลด้วยความสมัครใจจากที่พำนักประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ ในช่วงระยะเวลาสั้น และมีกำหนดกลับถิ่นพำนักเดิม โดยไม่ไปอยู่ถาวรหรือประกอบอาชีพ แต่ไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่พอสรุปได้ 9 ประการ คือ (1) เพื่อ

การพักผ่อน (2) เพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (3) เพื่อการศึกษา (4) เพื่อการกีฬาและบันเทิง (5) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (6) เพื่องานอดิเรก (7) เพื่อเยี่ยมญาติมิตร (8) เพื่อธุรกิจ และ (9) เพื่อประชุมสัมมนา

สำหรับประเภทของการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) การแบ่งประเภทตามสภาพภูมิศาสตร์ของการเดินทาง (2) การแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง (3) การแบ่งประเภทตามลักษณะของการเดินทาง (4) การแบ่งประเภทตามการตลาด และ (5) การแบ่งประเภทตามการจัดการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

4.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในแผนแม่บทของการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืนและได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็น 4 อย่าง คือ

4.1.1 การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชมในแหล่งธรรมชาติ จัดเป็น การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature Tourism)

4.1.2 การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงให้ความรู้และความภูมิใจ เป็นการท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism)

4.1.3 การท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการพักผ่อน สนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ที่มุ่งเน้นการได้รับบริการที่เหมาะสม เป็น การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและกีฬา (Sport and Entertainment Tourism)

4.1.4 การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุมสัมมนา การติดต่อทางธุรกิจ ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงาน และการทัศนศึกษารวมอยู่ด้วยก็ได้ ถูกจัดให้เป็น การท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง เรียกว่า การท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism)

4.2 แนวความคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยสรุปแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศความคิดพื้นฐานหรือหลักการที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประการ ได้แก่

4.2.1 การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

4.2.2 การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ

4.4.4 การยอมรับและมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ ไม่ว่าจะมีการวางแผนจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใดก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวจะต้องนำเข้าพิจารณาเกี่ยวข้องเสมอ

4.2.1 การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวประเภทใด ก็มีจุดมุ่งหมาย การจัดการเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนด้วยกันทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะให้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็นเพราะว่านั่นเป็นจิตสำนึกส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และธรรมชาติดั้งเดิมเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแสวงหาในการเดินทางมาท่องเที่ยวข้อพึงระมัดระวังประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ถ้าหากนักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและหรือความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวแล้วเข้าไปประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็อาจส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้สูงกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและห่างไกลจากสายตาของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นพร้อม ๆ ไปในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้

4.2.2 การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตามโอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายด้วยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ และหรือ การสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้คงอยู่สนองความต้องการทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ประชาชนท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วยวิธีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มักจะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Programs) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretive Center) ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิตรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือ

จุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือทางเดินป่า ที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่ง ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

4.2.3 ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าน่าพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หลักการข้อนี้มีความสัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกโดยตรง กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco - tourist) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์จากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น นิยมที่จะเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำทนาย และมักจะไม่สนใจกับความสะดวกสบาย กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ แวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงควรต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการ สื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ่ง รวมถึงเน้นการรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศเดิมไว้ซึ่ง เท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

4.4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างเช่นอุทยานแห่งชาติควรได้รับการพิจารณาให้เป็น วัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบที่สำคัญของการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว มากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิด โอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชน ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (Low Scale - Low Impact Tourism Development) การเป็นมัคคุเทศก์ (Nature Guides) การนำสินค้าที่เป็น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยวและการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกิจการด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นที่ยอมรับ กันว่าสามารถช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้นในระยะยาว ทำให้ชุมชน ท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ และลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติลง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการช่วย ส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมระดับประเทศอีกด้วย

4.3 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก ๆ ตามฤดูกาลการท่องเที่ยวแล้วกลับทิ้งปัญหามากมายไว้เบื้องหลังนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในเชิงนิเวศนั้นควรมีหลักการต่าง ๆ ที่สรุปได้ดังนี้

4.3.1 เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนจนการคมนาคม

4.3.2 ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

4.3.3 การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4.3.4 ในการสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

4.3.5 ในการวางแผนตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

4.3.6 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้นเป็นการทุบหม้อข้าวตัวเอง

อย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ตราบนานาน ถ้ามีการทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

4.3.7 มีการจัดการและควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

4.4 องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ประการ คือ

4.1.1 องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

4.1.2 องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

4.1.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism) ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดร.ชนันท์ งามพันธุ์ (2545) กล่าวว่า กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลากหลาย แต่ทั้งหมดอาศัยธรรมชาติเป็นทรัพยากรพื้นฐานในการรองรับกิจกรรม โดยจะต้องมีเรื่องของการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น

- 1) การเดินป่า (Hiking / Trekking)
- 2) กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ (Nature Education)
- 3) กิจกรรมถ่ายภาพธรรมชาติ บันทึกเทปวีดีโอ เทปเสียงธรรมชาติ (Nature Photography, Video Taping and Sound of Nature Audio Taping)
- 4) กิจกรรมส่อง/ดูนก (Bird Watching)
- 5) กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ (Cave Exploring / Visiting)

- 6) กิจกรรมศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ (Sky Interpretation)
- 7) กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (Boat Sightseeing)
- 8) กิจกรรมพายเรือแคนูศึกษาธรรมชาติ (Canoeing) เรือคะยัค (Kayak) เรือใบ (Sail Boating)
- 9) กิจกรรมดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น (Snorkel or Skin Diving)
- 10) กิจกรรมดำน้ำลึก (Scuba Diving)

สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นส่วนสำคัญในการประกอบกิจกรรม แต่มิได้เน้นถึงประสบการณ์หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติมากนักจัดเป็นประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการได้ใกล้ชิดชื่นชมธรรมชาติ (Appreciative Recreational Activities) และกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการผจญภัยตื่นเต้นท้าทายกับธรรมชาติ (Adventurous Recreational Activities) หรือกิจกรรมเสริม เช่น

- 1) กิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (Relaxing)
- 2) กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Terrain / Mountain Biking)
- 3) กิจกรรมปีน/ไต่เขา (Rock/mountain Climbing)
- 4) กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ (Tent Camping)
- 5) กิจกรรมเครื่องร่อนขนาดเล็ก (Hang Glider)
- 6) กิจกรรมล่องแพยาง / แพไม้ไผ่ (White Water Rafting)
- 7) กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหาร (Picnicking)
- 8) กิจกรรมเที่ยวน้ำตก (Waterfall Visits / Exploring)
- 9) กิจกรรมวินด์เซิร์ฟ (Windsurfing)

กิจกรรมเหล่านี้สามารถสนับสนุนให้มีส่วนร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ สรุปแล้วกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรต้องเป็นกิจกรรม

- (1) มีโอกาสได้ใกล้ชิดและได้รับประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น
- (2) มีโอกาสได้เข้าใจเรียนรู้ และเกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว
- (3) มีโอกาสที่สร้างงานและรายได้แก่คนท้องถิ่น
- (4) กิจกรรมที่ส่งผลด้านการอนุรักษ์ซึ่งอาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น

4.1.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or people participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับความประโยชน์ ติดตาม ตรวจสอบ ตลอดจนมีส่วนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึง การปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism)

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไป ความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ได้

5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประกอบด้วยภูเขาที่มีธรรมชาติอันสวยงาม ที่ราบบนยอดภูกระดึงมีสังคมพืชบนที่ราบยอดเขาเป็นสังคมของพืชเมืองหนาว ได้แก่ ป่าสนสองใบ ป่าสนสามใบ ป่าต้นเมเปิล (ไฟเดือนห้า) และพันธุ์ไม้ดอกที่สวยงาม เช่น กุหลาบป่า ม้าวิ่ง เอื้องคำหิน ดอกม่วนดักทราย เป็นต้น ตลอดจนมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ บรรยากาศและทิวทัศน์ที่สวยงามหลายแห่ง อุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีเนื้อที่ประมาณ 348.12 ตารางกิโลเมตร หรือ 217, 576.25 ไร่

5.1 ประวัติความเป็นมา

ตามตำนานกล่าวว่า มีพรานผู้หนึ่งตามล่ากระทิงโตน ขึ้นไปจนถึงบนยอดเขา ลูกหนึ่งในเขตตำบลศรีฐาน ได้พบพื้นที่บนยอดเขาราบเรียบและกว้างใหญ่มากเป็นทุ่งหญ้าสลับกับป่าสน มีต้นไม้ขึ้นอยู่อย่างเรียงรายเป็นระเบียบ และยังมีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ช้างป่า ผึ้งกระทิง เก้ง กวาง ซึ่งหากินอยู่เป็นฝูง ๆ ไม่ตระหนกตื่นกลัวนายพราน เนื่องจากไม่เคยเห็นคนมาก่อน ภูกระดึงซึ่งธรรมชาติได้ปิดซ่อนเร้นมานานก็ถูกเปิดเผยให้มนุษย์รู้จักแต่นั้นมาจากการเล่าลือกันมาแต่โบราณว่า มีผู้ได้ยินเสียงระฆังของพระอินทร์ที่อยู่บนเขานี้ตั้งนั้นจึงให้ชื่อว่า ภูกระดึง หรือ ภูกะดึง เพราะคำว่า “ภู” หมายถึง ภูเขา และ “กระดึง” มาจาก “กระดึง” ภาษาพื้นเมืองจังหวัดเลยแปลว่า “ระฆังใหญ่” นอกจากนี้เมื่อขึ้นไปบนยอดเขาบางส่วนหากเดินหนัก ๆ หรือใช้ไม้กระทุ้งก็จะมีเสียงก้องคล้ายระฆัง ซึ่งเกิดจากโพรงข้างใต้ จึงได้รับขนานนามว่า “ภูกระดึง”

จากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2502 ให้กำหนดป่าภูกระดึง จังหวัดเลย และป่าอื่น ๆ ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ รวม 14 ป่า เป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้เป็นการถาวรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม กรมป่าไม้ได้เสนอจัดตั้งป่าภูกระดึงให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดป่าภูกระดึง ในท้องที่ตำบลศรีฐาน กิ่งอำเภอภูกระดึง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 104 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2505 เนื้อที่ 217,581 ไร่ นับเป็นอุทยานแห่งชาติ แห่งที่ 2 ของประเทศ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2520 อนุมัติหลักการให้ดำเนินการเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติในส่วนที่กองทัพอากาศขอใช้ประโยชน์ ตั้งเป็น สถานีถ่ายทอดโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์ในราชการทหาร เนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการขอเพิกถอนพื้นที่ดินดังกล่าว โดยได้มีพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงบางส่วน ในท้องที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พ.ศ. 2521 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 118 ลงวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2541 ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีเนื้อที่ประมาณ 217,576.25 ไร่

5.2 ลักษณะโดยทั่วไป

5.2.1 สภาพภูมิประเทศ สภาพทั่วไปของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นภูเขาหินทรายที่มีพื้นที่ราบ บนยอดเขากว้างใหญ่สลับกับเนินเตี้ย ๆ ยอดสูงสุดคือ ภูกลุ่มข้าว สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,350 เมตร เป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำพอง ซึ่งหล่อเลี้ยงเขื่อนอุบลรัตน์ และเขื่อนหนองหวาย ในจังหวัดขอนแก่น ยอดภูกระดึงประกอบไปด้วยป่าสนสลักป่าก่อและทุ่งหญ้า มีพันธุ์ไม้ดอกไม้ใบ ขึ้นอยู่ทั่วไปตามบริเวณน้ำตก ลำธาร และลานหิน

5.2.2 พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า ป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีหลายชนิด เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบเขา และป่าสนเขา มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้แก่ เต็ง รัง พลวง แดง มะค่า ยมหอม มะเกลือ ตะแบก สมอ รกฟ้า พญาไม้ สนสามพันปี จำปีป่า ทะโล้ เมเปิ้ล สนสองใบ และสนสามใบ ก่อชนิดต่าง ๆ ในทุ่งหญ้ามียพันธุ์ไม้ดอกไม้ที่สวยงามออกดอกบานสะพรั่งสลับกันไปในแต่ละฤดูกาล เช่น กุหลาบป่า เทียนน้ำ มณเฑียรทอง แววมยุรา ก ระดุมเงิน เทียมภู ส้มแปะ เงาม้าทิพย์ ดาวเรืองภูหนาดน้ำค้าง และกล้วยไม้ ซึ่งบางชนิดชอบขึ้นตามลานหิน ได้แก่ ม้าวิ่ง เอื้องคำหิน ส่วนไม้พื้นล่างมีเฟิร์น มอส โดยเฉพาะข้าวตอกฤาษี ซึ่งเป็นมอสขนาดใหญ่และสวยงามที่สุดมีอยู่เป็นจำนวนมาก

5.2.3 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แก่งป่าหินทราย น้ำตกตาดห้วยวิ้ว น้ำตกตาดฮ้อง น้ำตกถ้ำสอเหนือ น้ำตกถ้ำสอใต้ น้ำตกถ้ำใหญ่ น้ำตกธารสวรรค์ น้ำตกโผนพบ น้ำตกพระองค์ น้ำตกเพ็ญพบ น้ำตกเพ็ญพบใหม่ น้ำตกวังกวาง ผานกแอ่น ผาหมากดุก ผาหล่มสัก ลานวัดพระแก้ว ลานหินบริเวณองค์พุทธรเมตตา วังอีเมือง สระแก้ว สระโหนดาด

5.2.4 สิ่งอำนวยความสะดวก เต็นท์ - ด้านบนยอดภูกระดึง มีเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์ให้บริการนักท่องเที่ยว สามารถติดต่อจองเต็นท์กับทางอุทยานแห่งชาติได้ในวันที่มาถึง ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวศรีฐานก่อนขึ้นภูกระดึง เท่านั้น มีอัตราค่าตอบแทนที่พักเต็นท์และเครื่องนอน ดังนี้

เต็นท์ (ราคาเฉพาะเต็นท์อย่างเดียวไม่รวมเครื่องนอน)

- 1) เต็นท์โดม มีบริการ 400 เต็นท์ พักได้เต็นท์ละ 3 คน ราคา 225 บาท/คืน
- 2) เต็นท์โดมใหญ่ มีบริการ 40 เต็นท์ พักได้เต็นท์ละ 6 คน ราคา 450 บาท/คืน
- 3) เต็นท์เคบิน มีบริการ 40 เต็นท์ พักได้เต็นท์ละ 6 คน ราคา 450 บาท/คืน

เครื่องนอนเต็นท์

- 1) ถุงนอน มีบริการ 750 ถุง ราคาถุงละ 30 บาท/คืน
- 2) ที่รองนอน มีบริการ 640 ผืน ราคาผืนละ 20 บาท/คืน
- 3) หมอน มีบริการ 718 ใบ ราคาใบละ 10 บาท/คืน

ที่พักแรม/บ้านพัก - ด้านบนยอดภูกระดึง มีบ้านพักให้บริการแก่นักท่องเที่ยว บนยอดภูกระดึง เป็นบ้านพักโซนที่ 1 มีทั้งบ้านเดี่ยว และบ้านเรือนแถว ก่อนทำการสำรองที่พักควรดูผังบริเวณที่พักก่อน โดยคลิกที่เมนู "ที่พัก-บริการ" เพื่อจะได้สำรองที่พักได้ตามที่ต้องการ

ลานกางเต็นท์ - ด้านบนยอดภูกระดึง อุทยานแห่งชาติจัดเตรียมสถานที่กางเต็นท์ไว้ให้บริการนักท่องเที่ยว บนยอดภูกระดึง สามารถรองรับได้ประมาณ 5,000 คน

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - ด้านบนยอดภูกระดึง มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บนยอดภูกระดึง ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาขอรับบริการข้อมูลได้ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ระหว่างเวลา 8.00 - 16.30 น. ด้านหลังศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีอาคารรับสัมภาระ (สัมภาระที่ผู้ใช้บริการจ้างแบกหามขึ้นภูกระดึง) ห้องน้ำ ห้องสุขา และศาลานั่งพักผ่อน

ห้องน้ำ-ห้องสุขารวม มีห้องน้ำและห้องอาบน้ำให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและบนยอดภูกระดึง

การเดินทาง ดังนี้

รถยนต์ เดินทางโดยรถยนต์ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง

- 1) เดินทางผ่านจังหวัดสระบุรี เพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก หล่มเก่า ตำบลชัย ภูเรือ และอำเภอเมืองเลย เลี้ยวเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 (เลย-ขอนแก่น) และเลี้ยวเข้าทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2019 เข้าสู่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

2) ใช้เส้นทางผ่านจังหวัดสระบุรี นครราชสีมา จนถึงจังหวัดขอนแก่น เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ผ่านอำเภอภูผาม่าน และตำบลผานกเค้า เข้าสู่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

3) เดินทางผ่านจังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 201 ผ่านจังหวัดชัยภูมิ อำเภอภูเขียว แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 12 ผ่านอำเภอชุมแพ จากนั้นเดินทางเช่นเดียวกับเส้นทางที่ 2

เครื่องบิน เดินทางโดยเครื่องบิน โดยใช้เที่ยวบิน กรุงเทพฯ-ขอนแก่น กรุงเทพฯ-เลย กรุงเทพฯ-อุดรธานี ของสายการบินต่างๆ ได้ทุกวัน สอบถามข้อมูลเที่ยวบินและสายการบิน โทร. 0-2628-2000, 0-2515-9999, 0-2267-2999 และ 1318

รถไฟ เดินทางโดยรถไฟ ขึ้นรถไฟที่สถานีรถไฟหัวลำโพงถึงสถานีรถไฟขอนแก่น ต่อรถโดยสารสายขอนแก่น-เลย ถึงอำเภอภูกระดึงแล้วต่อรถสองแถวเข้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง สอบถามข้อมูลรถไฟ โทร. 0-2225-1300 ต่อ 5201 ,0-2223-0341-3 หรือติดต่อสอบถามโดยตรงที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง โทร. 0-4287-1333, 0-4287-1458

รถโดยสารประจำทาง เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง ขึ้นรถโดยสารที่สถานีขนส่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (หมอชิต 2) สายกรุงเทพ-เมืองเลย ลงรถที่ผานกเค้า หรือสถานีขนส่งอำเภอภูกระดึง แล้วต่อรถสองแถวเข้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง, http://www.dnp.go.th/MainNation/nationpark/_private/e10.htm)

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรจนา โนนศรีชัย (2548) ศึกษาเรื่องการตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-20 ปี ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุด คือ ปริญญาตรี ซึ่งเป็นนักเรียนหรือนักศึกษานักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากโดยรวม (ด้านบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด) กับการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ล้อที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักภูกระดึงมากที่สุด คือ คนรู้จักแนะนำ โดยทั่วไปจำนวนวันที่ไปเที่ยว 3-4 วัน

พิชญ วงษ์เกษม (2548) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐานบางประการ พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 51.0 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 30.4 ปี ร้อยละ 36.8 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 54.4 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 40.7 เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5 มีภูมิลำเนาอาศัยในจังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 94.6 ระบุว่า

ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ร้อยละ 72.1 เคยมาท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ภูพระบาท ร้อยละ 43.1 มามากกว่า 2 ครั้ง และร้อยละ 86.8 คิดจะกลับมาท่องเที่ยวภูพระบาทอีก

ในด้านกิจกรรมและการใช้บริการการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 82.4 มาท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นวัตถุประสงค์หลัก ร้อยละ 52.5 มากับเพื่อน ร้อยละ 40.7 ใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ ร้อยละ 55.9 ได้รับความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 87.7 การเดินทางมาเข้า-เย็นกลับ ระยะทางจากที่พักมายังป่าอนุรักษ์ภูพระบาทเฉลี่ย 90.5 กิโลเมตร ใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว เฉลี่ย 498.87 บาทต่อคน ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 เห็นว่าควรจ่ายค่าธรรมเนียมในการท่องเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และร้อยละ 87.7 เห็นว่าค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นไม่แพง การเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับเด็กเห็นว่าควรเก็บในระหว่าง 6-10.00 บาท ผู้ใหญ่ควรเก็บไม่เกิน 10.00 บาท ชาวต่างประเทศควรเก็บไม่เกิน 30.00 บาท กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์การเล่น น้ำตก การชมธรรมชาติ และการถ่ายภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและสนใจ ได้แก่ หอนางอุสา น้ำตกตาดน้อย ดอกไม้ห้าวาบารสดอกม้าน้อย แหล่งภาพเขียนสีโนนสาวเอ้ และวัดพ่อตาอุกเขย โดยใช้เวลาในการท่องเที่ยวในระหว่าง 1.30 - 3.00 ชั่วโมง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยรับรู้ข่าวสารความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากสื่อ นิตยสาร วารสาร จุลสาร แผ่นพับ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท พบว่า 1) ด้านสภาพทรัพยากรธรรมชาติ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับพอใจน้อยทุกเรื่อง 2) ด้านการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการบรรยายและให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่แก่นักท่องเที่ยว การต้อนรับอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว นอกนั้นมีความพอใจในระดับพอใจน้อย 3) ด้านการบริการต่าง ๆ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับไม่พอใจ ในเรื่อง ความเพียงพอใจของโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อน นอกนั้นมีความพึงพอใจในระดับพอใจน้อย และ 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับพอใจน้อยทุกกิจกรรมเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน 4 ด้าน ตามลักษณะพื้นฐานบางประการของนักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา 1) ควรจะมีการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและมีการพักผ่อนค้างคืน และ 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนให้มีสภาพที่ดีและมีปริมาณพอเพียงต่อการบริการ

อมร บุตรเวียงพันธ์ (2548) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพและลักษณะการดำเนินงานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม มีบรรยากาศร่มรื่น และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ หน้าผา หุบหญ้า-ป่าสน และน้ำตก มีการแบ่งโซนแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีระบบสาธารณูปโภคที่สะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง อัตราค่าธรรมเนียมบุคคล/ยานพาหนะ ซึ่งเรียกเก็บโดยแบ่งเป็นเกรดของบุคคลและประเภทของยานพาหนะ และสิ่งที่ควรดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัญหาที่พบ คือ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย อีกทั้งรูปแบบการประชาสัมพันธ์ยังไม่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ แนวทางที่ต้องแก้ไขควรจะต้องมีการจ้างผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาดำเนินการและควรมีการกำหนดแผนงานการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เป็น การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวางขึ้น

2. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 21 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียน นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะ 6-10 คน พาหนะที่ใช้เดินทางมาท่องเที่ยว คือ ใช้รถยนต์ส่วนตัว วัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยว เพื่อต้องการท่องเที่ยว/พักผ่อน ระยะเวลาที่พัก 2 คืน / ครั้ง สถานที่ท่องเที่ยวที่ชอบมาก คือ หน้าผา เดือนที่ชอบมาท่องเที่ยวมาก คือ เดือนกันยายน - ธันวาคม ช่วงเวลาที่ชอบเดินทางขึ้น - ลง คือ ช่วงเช้า และสถานที่พักแรมที่นักท่องเที่ยวชอบ คือ เต็นท์

4. นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานที่/ทำเลที่ตั้ง ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านสินค้าและบริการ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านราคา

5. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านความเป็นมิตรไมตรีของผู้คนในท้องถิ่น ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและด้านสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าพื้นเมือง ส่วนด้านโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ธนากร วิชัยกุล (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันของ เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก และจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความแตกต่างกันของสถานภาพสมรส ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่าง ๆ และประเภทกิจกรรมนันทนาการมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการบริการศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

นิกร เกลี้ยงพิบูลย์ (2544) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยว แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ในการมาเที่ยว และระยะเวลาในการเดินทาง เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ส่วนอายุ อาชีพหลัก ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ลำพอง ศรีทับทิม (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในสภาพที่เริ่มเสื่อมโทรม แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวและจำนวนวันพักที่ต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น เพศ เขตที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ประสบการณ์การท่องเที่ยวสะพานต่าง ๆ จำนวนครั้งที่มาสะพานข้ามแม่น้ำแคว และกิจกรรมการพักผ่อนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว แตกต่างกัน

อภิวรรณ เกียงขวา (2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและการพัฒนาสถานที่พักผ่อน ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า เพศ การศึกษา ที่อยู่ ปัจจุบันระยะเวลาที่พักค้างแรม จำนวนครั้งที่เคยมาพัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อน ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เสาวนิต ตั้งตระกูล (2533) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ได้แก่ ความร่มรื่นบริเวณชายหาด ทางลงสู่ชายหาด อุปสรรคของชายหาดต่อกิจกรรมการพักผ่อน ปริมาณถังขยะ การตั้งร้านอาหารบนชายหาด จำนวนแผ่นป้ายสื่อความหมาย การเลือกที่ตั้งแผ่นป้าย และการปลูกสร้างเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์การเที่ยวชายหาดต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดแตกต่างกัน

สิทธิรัตน์ ปราจีนบุรุษ (2531) ได้ศึกษาค้นคว้าขีดความสามารถทางสังคมสำหรับการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีบริการอยู่บนหาด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างดี และพบว่าระดับความหนาแน่นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจสูงสุด คือ 15.023 ตารางเมตรต่อคนโดยมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจ ก็คือ ตัวแปรทางการศึกษา ภูมิฐานะ รายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรด้านลักษณะบุคคลของนักท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจ ได้แก่ จำนวนวันพัก เวลาพักผ่อน ระยะห่างที่ต้องการและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการพักผ่อนที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจมีเพียงกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมขี่จักรยาน

พันทิพา โฉมประดิษฐ์ (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้สรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ระยะการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ประเภทของกลุ่มเดินทางความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ทนต่อการกลางแจ้งในรอบปี และความสนใจประเภทของกิจกรรมนั้น ทนต่อการกลางแจ้งบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

ปรียาพร พรหมพิทักษ์ (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยสรุปว่า นักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและหญิง อายุที่แตกต่างกัน และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึงไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับทางด้านการศึกษา นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแตกต่างกัน โดยมีแนวโน้มว่านักท่องเที่ยวที่มี

การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นในทางบวกมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษา
ระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรและประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

7.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชุดดังนี้

7.1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ ที่อยู่ปัจจุบัน อายุ
สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

7.1.2 ข้อมูลการเดินทาง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง
ประสบการณ์ในการเดินทางมายังภูกระดึง ลักษณะการมาท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในการ
เดินทางครั้งนี้ ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
ท่องเที่ยว ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบหรือสนใจ

7.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติภู
กระดึง แบ่งออกได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านการบริหารจัดการ
ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 64,348 ราย (สถิตินักท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ช่วงเดือนตุลาคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2550 - 2551)

(http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/data/stat51/Fthai_51.pdf)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง : ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 ราย คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร จากสูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ดังนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	ขนาดของกลุ่มประชากรทั้งหมด
e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{64,348}{1+64,348 (0.05)^2}$$

$$= 397.5 \text{ ราย} = 400 \text{ ราย}$$

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งใช้สำหรับสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ ที่อยู่ปัจจุบัน อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเดินทาง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ประสบการณ์ในการเดินทางมายังภูกระดึง ลักษณะการมาท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในการเดินทางครั้งนี้ ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบหรือสนใจ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง แบ่งออกได้ 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ประกอบด้วย ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว สภาพภูมิอากาศ ความสวยงาม หลากหลายของน้ำตก/ถ้ำ การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระยะทางเดินศึกษาธรรมชาติ สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง มีกิจกรรมหลากหลาย ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น

3.2 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว ราคาบัตรค่าธรรมเนียมขึ้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เวลาเปิด - ปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง) การต้อนรับ อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่ง

ท่องเที่ยว การจัดการขยะมูลฝอย ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของอุทยาน ฯ

3.3 ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประกอบด้วย ม้านั่งสำหรับสำหรับนั่งพักผ่อน การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์ การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอน ห้องน้ำ - ห้องสุขารวม การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มบนภูกระดึง การให้บริการของลูกหาบ การบริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

3.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การถ่ายภาพ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวถ้ำ / เทียน้ำตก การศึกษาดูนก / ส่องสัตว์ การชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติ ชีจรรย์ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก และอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา (อุทยานแห่งชาติภูกระดึง) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่สามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว เป็นคำถามแบบ check list และส่วนที่ 3 ของแบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ให้ค่าคะแนนระดับความพึงพอใจ เป็นคำถามแบบ Rating scale

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ซึ่งเกณฑ์ในการแบ่งระดับความพึงพอใจโดยอาศัยการอ่านค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย (Mean) นั้นผู้วิจัยกำหนดระดับความสำคัญ 5 ระดับ (นภาพร สิงห์ต: 2532 อ้างถึงในจันทิมา พรหมเกษ,

2538: 29) คือ	5	คะแนน	หมายถึง	ระดับความสำคัญมากที่สุด
	4	คะแนน	หมายถึง	ระดับความสำคัญมาก
	3	คะแนน	หมายถึง	ระดับความสำคัญปานกลาง
	2	คะแนน	หมายถึง	ระดับความสำคัญน้อย
	1	คะแนน	หมายถึง	ระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ซึ่งเกณฑ์ในการประเมินผลมีเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.49	แสดงว่า	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50-2.49	แสดงว่า	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50-3.49	แสดงว่า	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50-4.49	แสดงว่า	มีความพึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50-5.00	แสดงว่า	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.0 (236 คน) และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.0 (164 คน) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. ชาย	164	41.0
2. หญิง	236	59.0
รวม	400	100.0

ที่อยู่ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีที่อยู่ปัจจุบัน คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 28.8 (115 คน) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเลย คิดเป็นร้อยละ 24.3 (97 คน) จังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 22.3 (89 คน) จังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 9.8 (39 คน) จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดชัยภูมิ คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) จังหวัดน่านและจังหวัดบุรีรัมย์ คิดเป็นร้อยละ 2.5 (10 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

จังหวัด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. กรุงเทพมหานคร	115	28.8
2. ชอนแก่น	89	22.3
3. ชัยภูมิ	20	5.0
4. น่าน	10	2.5
5. บุรีรัมย์	10	2.5
6. มหาสารคาม	20	5.0
7. เลย	97	24.3
8. สมุทรปราการ	39	9.8
รวม	400	100.0

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.8 (211 คน) รองลงมา ได้แก่ อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 (147 คน) อายุระหว่าง 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.5 (22 คน) อายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกอายุ

อายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. ต่ำกว่า 20 ปี	147	36.8
2. ระหว่าง 20 – 35 ปี	211	52.8
3. ระหว่าง 36 – 45 ปี	22	5.5
4. 46 ปีขึ้นไป	20	5.0
รวม	400	100.0

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 91.3 (365 คน) และสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 8.8 (35 คน) (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. โสด	365	91.3
2. สมรส	35	8.8
รวม	400	100.0

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.8 (143 คน) รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 32 (128 คน) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 9.8 (39 คน) ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 9.5 (38 คน) สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.0 (32 คน) และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. ประถมศึกษา	20	5.0
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	39	9.8
3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	128	32
4. อนุปริญญาหรือ ปวส.	38	9.5
5. ปริญญาตรี	143	35.8
6. สูงกว่าปริญญาตรี	32	8.0
รวม	400	100.0

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.5 (306 คน) รองลงมา ได้แก่ บริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 11.8 (47 คน) เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 3.8 (15 คน) และอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.0 (12 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	15	3.8
2. เกษตรกรรม	20	5.0
3. นักเรียน / นักศึกษา	306	76.5
4. บริษัทเอกชน	47	11.8
5. อื่น ๆ	12	3.0
รวม	400	100.0

รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.5 (306 คน) รองลงมา ได้แก่ รายได้ 5,001 – 10,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 10 (40 คน) รายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.3 (25 คน) รายได้ 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.5 (22 คน) และรายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.8 (7 คน) ตามลำดับ (ตั้งตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	306	76.5
2. 5,001 – 10,001 บาท	40	10
3. 10,001 – 15,000 บาท	25	6.3
4. 15,001 – 20,000 บาท	7	1.8
5. 20,001 บาทขึ้นไป	22	5.5
รวม	400	100.0

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า มีวัตถุประสงค์ของการเดินทาง เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.1 (355 คน) รองลงมา ได้แก่ เพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในหมู่เพื่อนฝูง คิดเป็นร้อยละ 19.7 (188 คน) เพื่อศึกษาธรรมชาติ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.2 (155 คน) เพื่อการผจญภัย ทำทายความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 9.9 (95 คน) เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.4 (80 คน) และเพื่อได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้าคือผู้พิชิตภูกระดึง” จำนวน 5.4 (52 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

วัตถุประสงค์การเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ	355	37.1
2. เพื่อศึกษาธรรมชาติ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ	155	16.2
3. เพื่อการผจญภัย ทำทายความสามารถ	95	9.9
4. เพื่อได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้าคือผู้พิชิตภูกระดึง”	52	5.4
5. เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ	80	8.4
6. เพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในหมู่เพื่อนฝูง	188	19.7
รวม	400	100.0

ประสบการณ์ในการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เคยเดินทางมายังภูกระดึงเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 57.8 (231 คน) รองลงมา ได้แก่ เคยเดินทางมาเป็นครั้งที่สอง คิดเป็นร้อยละ 19.5 (78 คน) เคยมาเป็นครั้งที่สี่ คิดเป็นร้อยละ 10.5 (42 คน) เคยมาเป็นครั้งที่ห้า คิดเป็นร้อยละ 7.3 (29 คน) และเคยมาเป็นครั้งที่สาม คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการเดินทาง

ประสบการณ์ในการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. มาเป็นครั้งแรก	231	57.8
2. เคยมาเป็นครั้งที่สอง	78	19.5
3. เคยมาเป็นครั้งที่สาม	20	5.0
4. เคยมาเป็นครั้งที่สี่	42	10.5
5. เคยมาเป็นครั้งที่ห้า	29	7.3
รวม	400	100.0

ลักษณะการมาเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 78.0 (135 คน) รองลงมา ได้แก่ มากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 14.5 (58 คน) มาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) และอื่น ๆ ได้แก่ มากับคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 2.5 (10 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะการมาเที่ยว

ลักษณะการมาเที่ยว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. มาคนเดียว	20	5.0
2. มากับครอบครัว	58	14.5
3. มากับเพื่อน	135	78.0
4. อื่น ๆ	10	2.5
รวม	400	100.0

จำนวนสมาชิกในการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 (219 คน) รองลงมา ได้แก่ มีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 (91 คน) มีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 (34 คน) มีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) มีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.8 (19 คน) และมีจำนวนสมาชิกในการเดินทาง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 (17 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในการเดินทาง

จำนวนสมาชิกในการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. จำนวน 1 คน	20	5.0
2. จำนวน 2 คน	17	4.3
3. จำนวน 3 คน	219	54.8
4. จำนวน 4 คน	34	8.5
5. จำนวน 5 คน	91	22.8
6. จำนวน 6 คน ขึ้นไป	19	4.8
รวม	400	100.0

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถยนต์โดยสาร คิดเป็นร้อยละ 47.8 (191 คน) รองลงมา ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 32.0 (128 คน) และรถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 20.3 (จำนวน 81 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. รถจักรยานยนต์	81	20.3
2. รถยนต์ส่วนตัว	128	32.0
3. รถยนต์โดยสาร	191	47.8
รวม	400	100.0

รูปแบบการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเดินทาง แบบมาพักค้างแรม 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 47.8 (191 คน) รองลงมา ได้แก่ มาพักค้างแรม 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 20.3 (81 คน) มาพักค้างแรม 3 คืน คิดเป็นร้อยละ 18.3 (73 คน) และไม่ได้พักค้างแรม คิดเป็นร้อยละ 13.8 (55 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรูปแบบการเดินทาง

รูปแบบของการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. มาพักค้างแรม 1 คืน	81	20.3
2. มาพักค้างแรม 2 คืน	191	47.8
3. มาพักค้างแรม 3 คืน	73	18.3
4. ไม่ได้พักค้างแรม	55	13.8
รวม	400	100.0

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางประมาณ 3,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 61.5 (246 คน) รองลงมา ได้แก่ 500 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.3 (77 คน) 1,001 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.3 (57 คน) และ 2,001 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.0 (20 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. 500 – 1,000 บาท	77	19.3
2. 1,001 – 2,000 บาท	57	14.3
3. 2,001 – 3,000 บาท	20	5.0
4. 3,001 บาทขึ้นไป	246	61.5
รวม	400	100.0

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง คือ ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 59.0 (236 คน) รองลงมา ได้แก่ เพื่อน /ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 33.5 (134 คน) และอื่น ๆ ได้แก่ คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 7.5 (30 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง

ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. ตนเอง	236	59.0
2. เพื่อน /ญาติพี่น้อง	134	33.5
3. อื่น ๆ	30	7.5
รวม	400	100.0

แหล่งท่องเที่ยวในเขตภูกระดึงที่ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบและสนใจ พบว่า ส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวในเขตภูกระดึงที่ชื่นชอบหรือสนใจ คือ น้ำตก คิดเป็นร้อยละ 44.9 (341 คน) รองลงมาได้แก่ หน้าผา คิดเป็นร้อยละ 26.7 (203 คน) ป่าปิด คิดเป็นร้อยละ 20.7 (157 คน) และศาสนสถาน คิดเป็นร้อยละ 7.8 (59 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวในเขตภูกระดึงที่ชื่นชอบและสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวในเขตภูกระดึงที่ชื่นชอบและสนใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. น้ำตก	341	44.9
2. หน้าผา	203	26.7
3. ป่าปิด	157	20.7
4. ศาสนสถาน	59	7.8
รวม	400	100.0

กิจกรรมที่กระทำภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่กิจกรรมที่กระทำภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง คือ กิจกรรมถ่ายภาพ คิดเป็นร้อยละ 33.7 (341 คน) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 19.7 (200 คน) กิจกรรมเดินป่า / ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 17.5 (177 คน) กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก คิดเป็นร้อยละ 10.1 (102 คน) กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์ คิดเป็นร้อยละ 5.8 (59 คน)

กิจกรรมดูนก / ส่องสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 5.4 (55 คน) กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 4.0 (41 คน) และกิจกรรมศึกษา / เทียวถ้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.8 (38 คน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมที่กระทำภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

กิจกรรม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. กิจกรรมถ่ายภาพ	341	33.7
2. กิจกรรมเดินป่า / ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ	177	17.5
3. กิจกรรมเที่ยวน้ำตก	200	19.7
4. กิจกรรมดูนก / ส่องสัตว์	55	5.4
5. กิจกรรมศึกษา / เทียวถ้ำ	38	3.8
6. กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์	59	5.8
7. กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	41	4.0
8. กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก	102	10.1
รวม	400	100.0

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58) โดยพึงพอใจด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.69) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ค่าเฉลี่ย 4.59) ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.35) (ดังตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงในภาพรวม

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง	ค่าสถิติ		ระดับความพึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ	4.69	0.813	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารจัดการ	4.35	0.717	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	4.59	0.830	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.69	1.138	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.58	0.875	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.813

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง (ค่าเฉลี่ย 4.90) 2. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ชมวิว ถ่ายภาพ เล่นน้ำตก ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 4.89) 3. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.82) 4. สภาพภูมิอากาศ(ค่าเฉลี่ย 4.73)

5. ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.72) 6. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า (ค่าเฉลี่ย 4.71) 7. สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.61) และ 8. ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว (ค่าเฉลี่ย 4.57) ตามลำดับ และ ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.46) 2. ระยะทางเดินศึกษาธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.33) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยาน ฯ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ	ค่าสถิติ		ระดับความพึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า	4.71	0.559	มากที่สุด
2. ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว	4.57	0.617	มากที่สุด
3. สภาพภูมิอากาศ	4.73	0.481	มากที่สุด
4. ความสวยงาม หลากหลายของน้ำตก / ถ้ำ	4.89	1.111	มากที่สุด
5. การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	4.46	0.656	มาก
6. ระยะทางเดินศึกษาธรรมชาติ	4.33	0.823	มาก
7. สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	4.61	1.359	มากที่สุด
8. ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง	4.90	1.060	มากที่สุด
9. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ชมวิว ถ่ายภาพ เล่นน้ำตก ฯลฯ	4.89	1.098	มากที่สุด
10. ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ	4.72	1.159	มากที่สุด
11. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.82	1.118	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.69	0.813	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านการบริหารจัดการของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.717

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. การต้อนรับ การอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.56) 2. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.51) ตามลำดับ และความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.42) 2. ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 4.38) 3. ราคาบัตรค่าธรรมเนียมขึ้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ค่าเฉลี่ย 4.37) 4. เวลาปิด - เปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง) (ค่าเฉลี่ย 4.35) 5. การจัดการขยะมูลฝอย (ค่าเฉลี่ย 4.28) 6. กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.22) 7. การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของอุทยาน ฯ (ค่าเฉลี่ย 4.04) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยาน ฯ ด้านการบริหารจัดการ

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านการบริหารจัดการ	ค่าสถิติ		ระดับความพึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว	4.22	0.727	มาก
2. ราคาบัตรค่าธรรมเนียมขึ้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	4.37	0.983	มาก
3. เวลาปิด - เปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง)	4.35	0.559	มาก
4. การต้อนรับ การอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว	4.56	0.531	มากที่สุด
5. ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล	4.38	0.680	มาก

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยาน ฯ ด้านการบริหารจัดการ (ต่อ)

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง ด้านการบริหารจัดการ	ค่าสถิติ		ระดับความ พึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
6. การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่ง ท่องเที่ยว	4.42	0.809	มาก
7. การจัดการขยะมูลฝอย	4.28	0.642	มาก
8. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยว	4.51	0.601	มากที่สุด
9. การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของ อุทยาน ฯ	4.04	0.921	มาก
เฉลี่ย	4.35	0.717	มาก

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.59 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.830

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.86) 2. การให้บริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง (ค่าเฉลี่ย 4.85) 3. การให้บริการของลูกหาบ (ค่าเฉลี่ย 4.79) 4. การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์ (ค่าเฉลี่ย 4.60) และ 5. การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์ (ค่าเฉลี่ย 4.55) ตามลำดับ และความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย 4.40) 2. ห้องน้ำ – ห้องสุขารวม (ค่าเฉลี่ย 4.39) และ 3. ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน (ค่าเฉลี่ย 4.28) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยาน ฯ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ	ค่าสถิติ		ระดับความ พึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1. ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน	4.28	0.969	มาก
2. การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์	4.60	0.592	มากที่สุด
3. การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์	4.55	0.713	มากที่สุด
4. ห้องน้ำ – ห้องสุขารวม	4.39	0.908	มาก
5. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	4.40	0.760	มาก
6. การให้บริการของลูกหาบ	4.79	0.447	มากที่สุด
7. การให้บริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง	4.85	1.080	มากที่สุด
8. การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น	4.86	1.152	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.59	0.830	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.138

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1. ชีจักรยานตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.92) 2. การถ่ายภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.75) 3. การศึกษา ดูนก / ส่องสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.73) 4. การเดินป่าศึกษาธรรมชาติและการเล่นกีฬา / เทียน้ำตก (ค่าเฉลี่ย 4.63) 5. การชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก(ค่าเฉลี่ย 4.60) 6. การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.58) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่ออุทยาน ฯ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึง ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าสถิติ		ระดับความ พึงพอใจ
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
1. การถ่ายภาพ	4.75	1.275	มากที่สุด
2. การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	4.63	0.737	มากที่สุด
3. การเที่ยวถ้ำ / เทียน้ำตก	4.63	0.607	มากที่สุด
4. การศึกษา ดูนก / ส่องสัตว์	4.73	1.663	มากที่สุด
5. การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ	4.58	0.528	มากที่สุด
6. ซี่जरยานตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	4.92	1.895	มากที่สุด
7. การชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก	4.60	1.263	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.69	1.138	มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 ราย โดยอาศัยเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล

1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.0 สถานภาพโสด ร้อยละ 91.3 อายุระหว่าง 20 – 35 ปี ร้อยละ 52.8 ที่อยู่ปัจจุบัน คือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 28.8 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดน่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ตามลำดับ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 35.8 มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา ร้อยละ 76.5 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 76.5

1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ของการเดินทาง เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ มากที่สุด ร้อยละ 37.1 รองลงมา ได้แก่ เพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในหมู่เพื่อนฝูง เพื่อศึกษาธรรมชาติ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ เพื่อการผจญภัย ทำหายความสามารถ เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ และเพื่อได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้าคือผู้พิชิตภูกระดึง” ตามลำดับ

เคยเดินทางมายังภูกระดึงเป็นครั้งแรก ร้อยละ 57.8 และเดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน ร้อยละ 78.0 โดยมีจำนวนผู้เดินทางมาด้วย 3 คน ร้อยละ 54.8

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง คือ รถยนต์โดยสาร คิดเป็นร้อยละ 47.8 มีรูปแบบการเดินทาง แบบมาพักค้างแรม 2 คืน ร้อยละ 47.8 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ประมาณ 3,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 61.5 ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทาง คือ ตนเอง ร้อยละ 19.3 รองลงมา ได้แก่ เพื่อน /ญาติพี่น้อง และอื่น ๆ ได้แก่ คนรู้จัก ตามลำดับ

แหล่งท่องเที่ยวในเขตภูกระดึงที่ชื่นชอบหรือสนใจ คือ น้ำตก ร้อยละ 44.9 รองลงมา ได้แก่ หน้าผา ป่าปิด และศาสนสถาน ตามลำดับ กิจกรรมที่กระทำภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง คือ กิจกรรมถ่ายภาพ ร้อยละ 33.7 รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตก กิจกรรมเดินป่า / ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์ กิจกรรมดูนก / ส่องสัตว์ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมศึกษา / เที่ยวถ้ำตามลำดับ

1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

1.3.1 ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ 1. ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง 2. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ชมวิว ถ่ายภาพ เล่นน้ำตก ฯลฯ 3. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น 4. สภาพภูมิอากาศ 5. ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ 6. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า 7. สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และ 8. ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว ตามลำดับ และพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1. การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว 2. ระยะเวลาเดินศึกษาธรรมชาติ ตามลำดับ

1.3.3 ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านการบริหารจัดการ

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ 1. การต้อนรับ การอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว 2. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยวตามลำดับ พึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1. การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว 2. ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล 3. ราคาบัตรค่าธรรมเนียม

ชั้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง 4. เวลาปิด - เปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง) 5. การจัดการขยะมูลฝอย 6. กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว 7. การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของอุทยาน ฯ ตามลำดับ

1.3.4 ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ 1. การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น 2. การให้บริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง 3. การให้บริการของลูกหาบ 4. การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์ และ 5. การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์ ตามลำดับ และพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม 2. ห้องน้ำ - ห้องสุขารวม และ 3. ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน ตามลำดับ

1.3.5 ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตาม ดังนี้ 1. ชีจรรย์านตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 2. การถ่ายภาพ 3. การศึกษา ดูนก / ส่องสัตว์ 4. การเดินป่าศึกษาธรรมชาติและการเที่ยวถ้ำ / เทียน้ำตก 5. การชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก 6. การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ ตามลำดับ

2. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ผู้วิจัยได้อภิปรายตามผลการศึกษา โดยแบ่งได้ดังนี้

2.1 ด้านข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ รองลงมา ได้แก่ เพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในหมู่เพื่อนฝูง เพื่อศึกษาธรรมชาติ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ เพื่อการผจญภัย ท้าทายความสามารถ เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ และเพื่อได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้าคือผู้พิชิตภูกระดึง” ตามลำดับ และเดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน และกิจกรรมที่กระทำภายในอุทยาน ฯ คือ กิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมเทียน้ำตก กิจกรรมเดินป่า / ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์ กิจกรรมดูนก / ส่องสัตว์ กิจกรรมชีจรรย์านตามเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมศึกษา / เที่ยวถ้ำ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิษณุ วงษ์เกษม (2548) ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอ

บ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ในด้านกิจกรรมและการใช้บริการการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนเป็นวัตถุประสงค์หลัก เดินทางมากับเพื่อน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์ การเล่นน้ำตก การชมธรรมชาติ และการถ่ายภาพ

โดยผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง คือ ตนเอง เพื่อน / ญาติพี่น้อง และคนรู้จัก ตามลำดับ สอดคล้องกับทฤษฎีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ของ โซโลมอน (Solomon 1996:126) ซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มอ้างอิง (Reference groups) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทัศนคติ ความชอบ ความไม่ชอบ และค่านิยมของบุคคลในกลุ่มอ้างอิง กลุ่มอ้างอิงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) ได้แก่ เพื่อนสนิท ครอบครัว และกลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Groups) ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ร่วมวิชาชีพ ร่วมสถาบัน ร่วมองค์กรและบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม กลุ่มอ้างอิง จะมีอิทธิพลต่อบุคคลมากในด้านการเลือกพฤติกรรม การดำเนินชีวิต เพราะจะให้แนวความคิด ซึ่งทำให้บุคคลคล้อยตามได้ เพื่อให้ได้การยอมรับจากกลุ่ม จึงทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน เมื่อนักท่องเที่ยวกลับมาจากการท่องเที่ยวพร้อมกับความสดชื่นแจ่มใส มีของที่ระลึกและภาพถ่ายที่สวยงามกลับมาให้เพื่อน ๆ ดู ก็จะมีความรู้สึก “มีหน้าตา” ได้รับการยกย่องชมเชย (Esteem) นักท่องเที่ยวก็จะภูมิใจมากที่ได้ทำในสิ่งที่คนอื่นไม่เคยทำมาก่อน นับว่ากลุ่มอ้างอิงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อจิตใจมาก

2.2 ด้านความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มากที่สุด ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.2.1 ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ 1. ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง 2. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ชมวิวดำเนินน้ำตก เล่นน้ำตก ฯลฯ 3. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น 4. สภาพภูมิอากาศ 5. ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ 6. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า 7. สภาพเส้นทางเดิน

ศึกษาศรีธรรมชาติ และ 8. ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิวตามลำดับ และพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1. การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว 2. ระยะทางเดินศึกษาศรีธรรมชาติ ตามลำดับ

2.2.2 ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การต้อนรับ การอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิษณุ วงษ์เกษม (2548) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการบรรยายและให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่แก่นักท่องเที่ยว การต้อนรับอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว

2.2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ 1. การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น 2. การให้บริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง 3. การให้บริการของลูกหาบ 4. การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์ และ 5. การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์ ตามลำดับ และพึงพอใจในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม 2. ห้องน้ำ – ห้องสุขารวม และ 3. ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน ตามลำดับ

2.2.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตาม ดังนี้ 1. ชี้อภินิหารตามเส้นทางศึกษาศรีธรรมชาติ 2. การถ่ายภาพ 3. การศึกษา ดูนก / ส่องสัตว์ 4. การเดินป่าศึกษาศรีธรรมชาติและการเที่ยวถ้ำ / เที่ยวน้ำตก 5. การชมพระอาทิตย์ขึ้น – ตก และ 6. การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอมร บุตรเวียงพันธ์ (2548) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ผลการศึกษาพบว่า 5. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยรวมและเป็นรายด้าน 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก (ด้านสถานที่/ทำเลที่ตั้ง ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านสินค้าและบริการ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านราคา)

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

เรื่องช่วงเวลาในการทำวิจัย ควรทำการศึกษาในช่วงเวลาที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงเปิดให้เดินทางขึ้นสู่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง กล่าวคือ ช่วงเดือนตุลาคม – พฤษภาคม ของทุกปี

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรศึกษาเรื่อง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

4.2 ควรศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป่าปิด (เขตป่าสงวน ฯ) อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

4.3 ควรศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านสินค้าและบริการ ภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

เอกสารอ้างอิง

- กำพล ทับทิมไทย. (2533). การศึกษาความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจสังกัดกอง
อนามัยการศึกษา กองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ข้อมูลทั่วไปของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2552 จาก
http://www.dnp.go.th/MainNation/nationpark/_private/e10.htm
- ฉกาจ สุธรรมจรรยา. (2538). ความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันและ
กำจัดศัตรูพืช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ชมพูนุท โมราชาติ. (2548). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- ดร.ชนันท์ เอมพันธ์. (2545). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เอกสารประกอบการสัมมนา
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการสัมมนาหัวหน้าอุทยานและวนอุทยาน ครั้งที่
3 นครนายก: [ม.ป.พ.].
- ธนากร วิชัยกุล. (2545). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ
และการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิกร เกลี้ยงพิบูลย์. (2544). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
พู่แค จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญทัน ดอกโทสง & เอ็ด สาระภูมิ. (2538). ประสิทธิภาพการบริหารบุคคลในองค์การ.
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2524). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคม. กรุงเทพฯ: คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูร อุดมเสียง. (2541). การพัฒนาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร.
ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

- ปรียาพร พรหมพิทักษ์. (2527). ความคิดเห็นของนักทอ่งเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2530). การวิจัยและประเมิน : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.
- พิษณุ วงษ์เกษม. (2548). ความพึงพอใจของนักทอ่งเที่ยวต่อการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พันทิพา โฉมประดิษฐ์. (2530). ความคิดเห็นของนักทอ่งเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณพราย ทรัพย์ประภา. (2529). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. ปรีนติ้งเฮ้าส์.
- โยธิน ต้นสนยุทธ. (2530). มนุษย์สัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- โรจนา โนนศรีชัย. (2548). การตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลำพอง ศรีทับทิม. (2535). ความพึงพอใจของนักทอ่งเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลยา บุตรดี. (2533). ความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติของพนักงานเคหกิจเกษตรในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ลธิพร ภิรมย์รีน, สุมิตร ชัยพัฒน์วงศ์, อลิษา-รักษาชล, วิภา พันธวงศ์, และอลงกรณ์ จุฑาเกตุ. (ม.ป.ป.). โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจังหวัดเลย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ลัทธรัตน์ ปราจีนบุรารณ. (2531). *ขีดความสามารถทางสังคมสำหรับการท่องเที่ยวชายหาด*
ชะอำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธีรัตน์ เตชาทวีวรรณ. (2544). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ. (บรรณาธิการ). (2544). “นายรอบรู้” นักเดินทาง: เลข. กรุงเทพฯ :
สารคดีในนามบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด.
- เสาวนิต ตั้งตระกูล. (2533). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ*
บริเวณชายหาดหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อมร บุตรเวียงพันธ์. (2548). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง*.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สาขาวิชา บริหารธุรกิจ
- อารี พันธุ์มณี. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- อภิวรรณ เกียงขวา. (2534). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่*
พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ
ภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันหรือภูมิลำเนาของท่าน จังหวัด.....

3. อายุ

( ) ต่ำกว่า 20 ปี ( ) ระหว่าง 20 – 35 ปี
( ) ระหว่าง 36-45 ปี ( ) 46 ปีขึ้นไป

4. สถานภาพ

( ) โสด ( ) สมรส
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ( ) ปวส. / อนุปริญญา
( ) ปริญญาตรี ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพ

( ) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ( ) เกษตรกรรม
( ) นักเรียน / นักศึกษา ( ) บริษัท / เอกชน
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. รายได้ต่อเดือน

( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท ( ) 5,001 – 10,000 บาท
( ) 10,001 – 15,000 บาท ( ) 15,001 – 20,000 บาท
( ) 15,001 – 20,000 บาท ( ) 20,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเดินทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. วัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังภูกระดึง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) เพื่อพักผ่อน หย่อนใจ
  - ( ) เพื่อศึกษาธรรมชาติ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ
  - ( ) เพื่อการผจญภัย ท้าทายความสามารถ
  - ( ) เพื่อได้ชื่อว่า “ครั้งหนึ่งในชีวิต ข้าคือผู้พิชิตภูกระดึง”
  - ( ) เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ
  - ( ) เพื่อท่องเที่ยวร่วมกันในหมู่เพื่อนฝูง
  - ( ) เพื่อการอื่นใด (โปรดระบุ).....
2. ประสบการณ์ในการเดินทางมายังภูกระดึง
  - ( ) มาเป็นครั้งแรก
  - ( ) เคยมาแล้ว ครั้งนี้เป็นครั้งที่.....
3. ลักษณะการมาท่องเที่ยวของท่าน
  - ( ) มาคนเดียว
  - ( ) มากับครอบครัว
  - ( ) มากับเพื่อน
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. จำนวนสมาชิกในการเดินทางครั้งนี้ จำนวน ..... คน
5. ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของท่าน
  - ( ) รถจักรยานยนต์
  - ( ) รถยนต์ส่วนตัว
  - ( ) รถโดยสาร
  - ( ) รถเช่า / รถจ้างเหมา
  - ( ) รถอื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. รูปแบบการเดินทางของท่าน
  - ( ) มาพักค้างแรม 1 คืน
  - ( ) มาพักค้างแรม 2 คืน
  - ( ) มาพักค้างแรม 3 คืน
  - ( ) พักค้างแรมมากกว่า 3 คืน
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของท่านในการเดินทางมาท่องเที่ยว ประมาณ ..... บาท
8. ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ( ) ตนเอง
  - ( ) เพื่อน/ญาติพี่น้อง
  - ( ) สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น นิตยสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. แหล่งท่องเที่ยวใดในเขตพื้นที่ภูกระดึงที่ท่านชื่นชอบหรือสนใจมาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) น้ำตก ( ) หน้าผา
 ( ) ป่าปิด ( ) ศาสนสถาน (อาทิ ลานพระพุทธรูปเมตตา เป็นต้น)
 ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. กิจกรรมที่ท่านกระทำเมื่อเดินทางมายังภูกระดึง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) กิจกรรมถ่ายภาพ ( ) กิจกรรมเดินป่า/ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ
 ( ) กิจกรรมเที่ยวน้ำตก ( ) กิจกรรมดูนก / ส่องสัตว์
 ( ) กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ ( ) กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์
 ( ) กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ ( ) กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น- ตก
 ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ความพึงพอใจอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ					
1. ความสมบูรณ์ของพืชพรรณ พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า					
2. ความสวยงามของทัศนียภาพและความหลากหลายของจุดชมวิว					
3. สภาพภูมิอากาศ					
4. ความสวยงาม หลากหลายของน้ำตก/ถ้ำ					
5. การรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว					
6. ระยะทางเดินศึกษาธรรมชาติ					
7. สภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ					
8. ความเพียงพอและความชัดเจนของแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนป้ายบอกเส้นทางขึ้นสู่ยอดภูกระดึง					
9. มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น ชมวิว ถ่ายภาพ เล่นน้ำตก ฯลฯ					
10. ความกลมกลืนของอาคารสิ่งก่อสร้างกับธรรมชาติ					
11. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น					

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ต่อ)

ความพึงพอใจอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารจัดการ					
1. กฎระเบียบการปฏิบัติในการท่องเที่ยว					
2. ราคาบัตรค่าธรรมเนียมขึ้นอุทยานแห่งชาติภูกระดึง					
3. เวลาปิด - เปิดบริการการท่องเที่ยว (การขึ้นภูกระดึง)					
4. การต้อนรับอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ต่อนักท่องเที่ยว					
5. ความสะอาดเป็นระเบียบของศูนย์บริการข้อมูล					
6. การออกแบบวางผังสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว					
7. การจัดการขยะมูลฝอย					
8. ความปลอดภัยในการมาท่องเที่ยว					
9. การให้บริการต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตของอุทยาน ฯ					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยาน ฯ					
1. ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน					
2. การให้บริการที่พักแรม/บ้านพัก/ลานกางเต็นท์					
3. การให้บริการเช่าเต็นท์และเครื่องนอนเต็นท์					
3. ห้องน้ำ - ห้องสุขารวม					
4. การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม					
5. การให้บริการของลูกหาบ					
6. การบริการที่จอดรถด้านล่างก่อนขึ้นภูกระดึง					
7. การให้บริการอื่น ๆ เช่น ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น					

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ต่อ)

ความพึงพอใจอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. การถ่ายภาพ					
2. การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ					
3. การเที่ยวถ้ำ / เที่ยวน้ำตก					
4. การศึกษาดูนก / ส่องสัตว์					
5. การชมวิทิวทัศน์ธรรมชาติ					
6. ชี้อักรยานตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ					
7. การชมพระอาทิตย์ขึ้น - ตก					
8. อื่นๆ.....					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม*****